AITIS

4

ILIUSTRUOTAS
MĖNESINIS
MOKSLEIVIŲ
ŽURNALAS

BALANDIS
1 9 3 6
26-TIEJI METAI

KUOSE

TURINYS

J. Danyla — Jau artinasi vakaras... 161
A. M. — Kur studijuoti humanitarinius mokslus (Žodis abiturijentams) . . 162
M. Linkevičius — Mirtis ant akmens (eil.) 166
K. Zupka — Įstabi meilė (eil.) 166
A. Jakubaitytė — Studentas 167
Pr. Dovydaitis — Kai Kaziukas mažas buvo (III) 170
L. Žitkevičius — Už dobilo žiedą 174
K. Zupka — „Ateities" 25-rių metų literatūra 175
J. Valantiejus — Apsisprendimas 179
J. Balčiūnas — Kur stoti? Aukšt. Technikos Mokykla 182
Pr. Kozulis — Iškeliavimas (eil.) 184
Eug. Matuzevičius — Tiktai tu, mamyte! (eil.) 184
K. Karuža — Peizažas (eil.) 185
J. Lingis — Senoj, kalnuotoj šiaurėj 186
Pr. Dovydaitis — A. a. kun. Vytautas Lapšys 189
Mokykloj ir gyvenime. — Šachmatai. — Literatūros naujienos. —
Kūno kultūra. — Laiškai iš Amerikos. —
„Gamtos Draugas" Balandžio mėn.

„ATEITIES" REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA
Kaunas, Laisvės Alėja 3. Tel. 26-76

PRENUMERATA

Lietuvoje: metams 10 lit.—pusmečiui 5 lit.—Moksleiviams met. 5 lit.—pusmečiui 3 lit.
Užsieny: met. 16 lit. — pusmečiui 8 lit. — Moksleiviams perpus pigiau.

Paskiras numeris 1,50 lit.

Redaktoriaus kalbamosios valandos:
antradieniais ir šeštadieniais nuo 14 iki 15 val.

ATEITIES PLATINTOJAMS

Pranešame, kad paskutinis terminas atsilyginti už š. m. I-mą pusmetį yra š. m. gegužės mėn. 31 diena. Taigi iš neapsimokėjusių skaitytojų pinigai turi būti išrinkti nevėliau kaip gegužės mėn. 29 dieną ir ligi 31 dienos atsiųsti administracijai. Įspėjame, kad laiku neapsimokėjusiems skaitytojams bei platintojams šio pusmečio paskutinis „Ateities" n-ris nebus siunčiamas.

„Ateities" Administracija

Su šiuo „Ateities" n-riu siunčiamas nemokamas „Ateities" priedas — *„Pigiųntų knygų katalogas"*.

Spaudė „Šviesos" spaustuvė Kaune.

JAU ARTINASI VAKARAS

Ramų pavakarį, kada nutilo visa gamta ir tolimi kalnai ėmė vilioti besišypsančią saulę, iš vieno rytų krašto didmiesčio skubiais žingsniais išėjo du vyrai, nuleidę galvas ir tylūs. Jų susimąstę veidai ir bailūs žvilgsniai rodė didelį liūdesį ir baimę.

Ir buvo ko liūdėti. Dar prieš kelias dienas jie didžiavosi savo mokytoju, gyveno Jo idėjomis, džiaugėsi pasisekimu to nepaprasto žmogaus.

Bet staiga viskas pasikeitė. Jų viltys sudužo, pranyko... Valdžia Jį sugavo, pasmerkė, nužudė. Ir niekas Jo neužstojo. O jie tiek daug tikėjosi, tokie gražūs buvo jų svajonių rūmai.

Tai pakirto jų energiją, atėmė gyvenimo tikslą ir pastatė ant bedugnės krašto. Jie pasinėrė savo skausme ir nerasdami ramybės nusprendė grįžti į savo gimtinę, imtis seno darbo. Nusiminime paskendę jie tolinosi nuo miesto ir nepastebėjo, kad jau seniai eina paskui žmogus, kuris juos stebi ir pagaliau net išdrįsta draugiškai pasveikinti.

Praeivio šypsena jiems karti, ir jie taip norėtų, kad tas neprašytas svečias kuo greičiausiai praeitų pro šalį. Bet šis nesiskubina. Jis net klausia, kodėl jie tokie susirūpinę nuliūdę. Ir kai jie nustebę atsako, praeivio veidas vis tiek nenustoja šypsojęsis. Jie dar labiau nustemba, išgirdę, kad tai esąs suprantamas dalykas, natūralus, reikalingas ir tikrai išpranašautas atsitikimas; į visą tai reikią žiūrėti kitaip, ne tragiškai. Jo giedri šypsena, didingas ramumas pamažu apgaubia ir nuliūdusius. Jų viltis stiprėja: galėtų juk ir kitaip būti.

Kryžkelėj svečias nori atsisveikinti. Bet jie jaučia, kad šiai nakčiai — paskutinės trys naktys nemiegotos — tas žmogus, teikiąs tiek daug gilios paguodos, jiems reikalingas, ir todėl jie nuolankiai prašo: „Pasilik su mudum, nes artinasi vakaras ir diena jau baigiasi".

Jis neatmetė kvietimo ir pasiliko vakarienei. Bet abu pabėgėliai ir tą naktį nemiegojo, tik jau ne liūdesio, bet džiaugsmo apsvaiginti, laimės pilni. Tos laimės, kuri neleidžia miegoti, kuri gaivina ištisus mėnesius. Tvirtais žingsniais jie skuba atgal į miestą, tvirtai pasiryžę atstatyti savo krūtinę visam pasauliui ir valdžios „viešajai nuomonei".

Jų širdyse sutvisko šviesa, kada jau buvo apgaubęs vakaras. —

Vėlų ir tamsų vakarą tuščiomis menkai nušviestomis gatvėmis eina du jaunuoliai, užsimaukę kepures, pasistatę apykakles. Vyresnysis nori parodyti jaunesniajam nakties gyvenimą. Jaunesnysis ilgai spyrėsi, pagaliau nusileido, nes jį gundė smalsumas. Jis nenori juk būti atsilikėlis, nepažangus, taigi visko reikia išmokti jau penktojoj klasėj, jau pirmaisiais mieste gyvenimo metais. Bet jam kažkodėl vis neramu. Palydovas visko jam prikalba, bet klausytojo širdis virpa. Atsitiktinai jie eina pro bažnyčią, ir mintyse paskendęs jaunesnysis pakelia kepurę — taip jis buvo namie išmokęs. Viešpats ėjo paskui ir jį stebėjo. Geras auklėjimas ir motinos maldos palietė jo širdį. Priėjęs gatvės kampą, staiga jis apsisuka, palieka nustebusį draugą, tvirtu žingsniu grįžta namo ir jau niekad nebeina tuo keliu.

Jau artinosi vakaro tamsa, bet staiga tapo vėl šviesu. —

Jis buvo antrojo kurso studentas. Skaistus jis perėjo visą gimnaziją ir kilnių idealų pilnas pradėjo universitetą. Tačiau paskutiniai metai jam

KUR STUDIJUOTI HUMANITARINIUS MOKSLUS

(Žodis abiturijentams)

Abiturijentų egzaminams pasibaigus, pirmas klausimas, kuris atsistoja kiekvienam prieš akis, yra: *ką* studijuoti ir *kur* studijuoti? Gera yra tiems, kurie jau iš anksto žino, kad jie bus inžinieriai, agronomai, gydytojai, kunigai, advokotai arba ekonomistai (bankininkai arba prekybininkai). Tie daug galvos nelaužo: ima, rudenio sulaukę, lagaminą į ranką ir braukia į Kauną, į Dotnuvą arba į Klaipėdą. Taip pat nedaug vargo yra ir tiems, kurie nori būti mokytojais pradžios mokyklose. Tie rudenį traukia vieni į Klaipėdą, o kiti, kalbama, į Kauną, kur, laikraščių pranešimu, bus atidarytas antras Pedagoginis Institutas.

Bet visi tie, kurie yra linkę į netaip aiškius dalykus, kaip medicina, technika, teisė, ekonomija arba grynas pedagoginis darbas, visi literatai, istorikai, kalbininkai, menininkai ir filosofai turi nemaža pasukti galvą, *ką* išsirinkti ir paskui *kur* pasirinktą dalyką studijuoti. Čia apie studijuojamojo dalyko pasirinkimą nekalbėsime. Tai, paprastai, daroma jau universitete, kai studentas yra įstojęs į fakultetą. Šiuo tarpu norime pakalbėti apie tai, kur galima studijuoti vad. *humanitarinius mokslus.*

Humanitariniais mokslais yra vadinami *dvasios* mokslai: teologija, filosofija, literatūra, istorija, filologija, menas ir kiti šios rūšies mokslai. Humanitariniams mokslams nepriklauso medicina, matematika, biologija, geografija — visi šitie mokslai yra vadinami *gamtos* mokslais. Taigi, kur galima studijuoti tuos dvasios, arba humanitarinius, mokslus? Visų pirma tik *Kaune.* Tik V. D. Universitete galima surasti humanitarinių mokslų katedras ir tik čia galima gauti vieno arba kito šio mokslo diplomą. Bet V. D. Universitete yra du fakultetai, kurie abu yra humanitariniais mokslais susirūpinę ir juose abiejuose jie yra galimi išeiti. Tie fakultetai yra: *Teologijos-Filosofijos* ir *Humanitarinių mokslų.*

---

buvo sunkūs. Kova dėl duonos kąsnio atėmė daug energijos. Draugai, su kuriais gyveno paskutinį pusmetį, jam daug nešvarumų pripasakojo. Kasdieninė kova už skaisčią jaunystę nuolat sunkėjo. Kartą sunkiomis pagundoms užėjus manė nebepajėgsiąs atsispirti savo žemajai prigimčiai ... Autobuse iš jo pareikalavo bilieto. Betraukiant piniginę, kažkas iškrito ir ant grindų sužvangėjo. Jis pasilenkė. Ak, tai buvo medalis su Dievo Motinos Marijos paveikslu, apie kurį seniai nebegalvojo. Toliau jis nebevažiavo. Pirmoj sustojimo vietoj jis išlipa ir pasuko į čia pat esančią bažnyčią. Prie menkai apšviesto klausyklos langelio jis atvėrė savo širdį, ir visos pagundos nuo jo atsitolino.

Jau artinosi juoda tamsuma, bet staiga vėl viskas aiškiai nušvito. — Taip eina Viešpats tyliai ir su meile paskui visus. Svarbu išgirsti Jo balsą tinkamą gyvenimo akimirksnį, o tada vienas atsidūsimas „Pasilik su manim, nes jau artinas vakaras" — dažnai iššaukia džiaugsmo versmę ir skambų „*Aleliuja*".

J. Danyla, S. J.

Teologijos-Filosofijos fakultetas tuo skiriasi nuo Humanitarinių mokslų fakulteto, kad Teologijos-Filosofijos fakultetas dirba grynai katalikiškoje dvasioje. Čia ir dėstytojai yra katalikai, ir dėstomi objektai yra suderinami su amžinomis katalikybės tiesomis, ir skelbiamos teorijos išplaukia iš katalikiško nusistatymo. Todėl visų objektų vieningumas ir sintetiškumas čia yra žymiai glaudesnis. Tarp dėstytojų ir studentų čia taip pat yra artimesni ir draugiškesni santykiai, nes juos jungia ta pati pasaulėžiūra ir tas pats susidomėjimas mokslinėmis problemomis. Mokslinis nusistatymas ir mokslo ieškojimas visados yra pasaulėžiūros apspręstas net ir gamtos mokslų srityje. Tuo labiau šitas apsprendimas yra žymus humanitariniuose moksluose. Šiuo atžvilgiu Teologijos-Filosofijos fakultetas ieškantiems vieningos pasaulėžiūros ir pasaulėžiūrinio mokslų vieningumo kaip tik ir sudaro geriausias studijoms sąlygas.

Teologijos-Filosofijos fakultetas, kaip jau rodo pats pavadinimas, turi du skyriu: *Teologijos* ir *Filosofijos*. Teologijos skyrius yra skiriamas specialiai kunigams arba besiruošiantiems būti kunigais. Filosofijos skyrius yra skiriamas visiems tiems, kurie nori studijuoti humanitarinius mokslus: filosofiją, pedagogiką, sociologiją, literatūrą, istoriją arba kalbas.

Visus Teologijos-Filosofijos fakulteto *Filosofijos* skyriuje dėstomus dalykus galima suskirstyti į šias grupes:

1. Filosofija

Filosofijos skyriuje išeinama visa *filosofijos sistema* ir *filosofijos istorija*. Filosofijos sistemą sudaro *dešimts* atskirų filosofinių mokslų, kaip filosofijos įvadas, logika, gnoseologija, ontologija, gamtos filosofija, psichologija ir kt. Filosofijos istorija apima senovės, viduriniu ir naujųjų amžių filosofiją. Kas ima filosofijos sistemą pagrindine šaka, tas privalo pasirinkti tik vieną šalutinę šaką, būtent: *filosofijos istoriją*. Bet jis laisvai, pats savo noru gali pasirinkti ir trečią šaką. Tik šitos trečios šakos rinktis jis nėra verčiamas. — Atskirai nuo visos filosofijos sistemos galima studijuoti pagrindine arba šalutine šaka *gamtos filosofiją*.

2. Pedagogika

Nuo praėjusių metų rudens pedagogikos-psichologijos šaka yra išplėsta į *Pedagogikos Institutą*. Pedagogikos Instituto kursą sudaro: *bendrieji dalykai*, privalomi viso skyriaus studentams, *psichologijos grupė, pedagogikos grupė ir metodikų grupė*. Visas Pedagogikų Instituto kursas išdėstomas per *keturis* semestrus, arba per *dvejus metus* Pedagogikos Instituto kursą galima imt ir pagrindine ir šalutine šaka. Kas šitą kursą ima šalutine šaka, tam jis yra kiek sutrumpintas, o kas jį ima pagrindine šaka, tas gali pasirinkti tik vieną kurią šalutinę šaką. Pedagogikos Instituto kursas yra privalomas visiems, kurie nori turėti savo diplome pažymėjimą, kad jie yra išėję pedagogikos-psichologijos šaką, kuri paprastai esti reikalinga gimnazijų mokytojams.

3. Sociologija

Šitas mokslas yra skiriamas visiems tiems, kurie nori būti savo ateity visuomenės veikėjais. Reikia pasakyti, kad visuomenės veikėjų paruošimas diena iš dienos darosi vis aktualesnis, nes, mūsų gyveni-

mui besiplėtojant, vis labiau yra jaučiamas trūkumas žmonių, kurie būtų specialiai pasiruošę visuomeniniam darbui. Todėl Filosofijos skyrius kaip tik ir tokius žmones rengia. Sociologijos šaką sudaro: *sociologija, politinė ekonomija, valstybės teorija ir etika su teisės filosofija.*

4. Istorija

Istorija yra padalinta į keturias gurpes: *į senovės, vidurinių amžių, naujųjų amžių ir Lietuvos istoriją.* Kas istoriją ima pagrindine šaka, tam reikia pasirinkti tik vieną šalutinę šaką. Reikia pasakyti, kad paskutiniu metu Filosofijos skyrius yra ypatingai susidomėjęs Lietuvos istorija. Šiam reikalui į istorijos seminarą yra gauta a. a. Kan. Aleknos biblioteka, kuri beveik visa specialiai yra skirta Lietuvos istorijos reikalams. Lietuvos istorijos studentai šia biblioteka gali labai gerai pasinaudoti.

5. Literatūra

Literatūra yra padalinta į penkias grupes: *lietuvių, graikų, lotynų, vokiečių* ir *prancūzų.* Su literatūra visados yra sujungta atitinkama kalba. Negalima studijuoti bet kurios literatūros, nestudijuojant atitinkamos kalbos. Čia norime atkreipti literatų ir kalbininkų dėmesį į *prancūzų* kalbą ir literatūrą. Mūsų krašte prancūzų kalba vis labiau pradeda įsigalėti, todėl ateities perspektyvos baigusiems prancūzų kalbą ir literatūrą yra gana gražios. Taip pat kreiptinas dėmesys ir į lotynų bei graikų kalbas ir literatūras, nes mūsų gimnazijose lotynų kalba lieka ir po reformų, todėl lotynų kalbos mokytojų visados reikės. Apie lietuvių kalbą ir literatūrą nereikia daug nė kalbėti, nes mėgėjų kalbininkų arba jaunų literatų niekados netrūksta. Savas dalykas visados yra arčiau prie širdies.

6. Žurnalistika

Šitas dalykas filosofijos skyriuje yra jauniausias: jis buvo įvestas tik praėjusį rudenį. Bet juo susidomėjimas yra labai didelis. Spaudos darbininkų dabar vis yra daugiau reikalaujama, todėl ir žurnalistiką studijuojančių turėtų atsirasti nemaža. Kol kas filosofijos skyriuje žurnalistika yra skaitoma, kaip laisvas kursas. Bet, kiek girdėti, ji norima išplėsti ir sudaryti galimumo studijuojantiems žurnalistiką pasiruošti tikrais spaudos darbininkais. Nuo ateinančio rudens tai, rodos, jau bus padaryta.

Šitų mokslų sričių apžvalga parodo, kad Teol. Filosofijos fakultete galima išeiti įvairiausi humanitariniai mokslai ir pasiruošti įvairiausioms *profesijoms.* Tuos dalykus, kurių Filosofijos skyriuje nėra, kaip anglų, rusų, lenkų, italų kalbos ir literatūros fakultetas leidžia pasiimti iš Humanitarinio fakulteto. Jokių apsunkinimų šiuo atžvilgiu fakultetas nedaro. Galima pagrindinę ir vieną šalutinę šaką pasiimti Teologijos-Filosofijos fakultete, o trečią šaką humanitariniame, gamtos matematikos arba net teisių, jei kam tai patiktų.

Kiekvienais metais pradedantiems studijuoti Filosofijos skyriaus klausytojams yra dėstoma *mokslinio darbo metodika,* kur jie yra supažindinami su universitetinio darbo priemonėmis ir metodais: kaip klausyti paskaitų, kaip jas užrašinėti, kaip skaityti knygas, kaip daryti iš jų ištraukas, kaip rašyti referatus, kaip rengtis mokslo darbams ir t. t. Tuo būdu studentai nėra verčiami klaidžioti pats vieni po moks-

linio darbo labirintus. Tokia mokslo darbo metodika yra tik Teologijos-Filosofijos fakultete. Nė viename kitame fakultete josios nėra.

Taip pat kiekvienų metų pradžioje tik atvykusiems studentams į Filosofijos skyrių yra duodama praktinių nurodymų, kaip sutvarkyti savo studijas, ką pasirinkti savo specialybei, kaip tvarkyti savo darbo laiką ir kt. Šiuo atžvilgiu Filosofijos skyriaus studentai nėra paliekami vieni. Baigęs gimnaziją jaunas žmogus iš syk per daug pasijunta vienas, jei jis be jokios vadovybės ir be jokių patarimų patenka į universitetą, kur viskas yra laisva, kur niekas nieko neklausia, kur viską pačiam reikia susiieškoti ir sutvarkyti. Bent pirmaisiais metais toki patarimai yra labai naudingi ir reikalingi.

Teologijos-Filosofijos fakultetas turi savo *biblioteką* atskirai nuo bendrosios bibliotekos. Visos fakulteto turimos knygos dabar yra vienoj salėj, kur studentai laisvai jas gali imtis iš lentynų ir paskaitę atgal padėti. Įeiti į šitą salę galima turint įeinamąjį leidimą, kurį duoda fakulteto bibliotekininkas nemokamai. Fakulteto biblioteka yra atidaryta kiekvieną dirbamą dieną nuo 9—12 ir nuo 16—20 val. Bibliotekoje yra įvairių knygų ir apie 50 žurnalų lietuvių ir svetimomis kalbomis. Knygos ir žurnalai liečia daugiausia tuos mokslus, kurie yra Fakultete dėstomi. Knygas ir žurnalus galima skaityti skaitomojoje salėje. Atostogų metu ir šiaip rimtam reikalui esant, duodama knygas parsinešti ir namo. Nuo ateinančių metų rudens stengiamasi biblioteką dar praplėsti ir knygomis ir vieta. Tuo būdu bus sudarytos sąlygos, kiek galima palankesnės, kad studentai galėtų ne tik klausyti profesorių paskaitų, bet ir patys savarankiškai studijuoti. Studijos universitete tikra prasme prasideda tik bibliotekoje. Todėl Filosofijos skyrius kaip tik ir rūpinasi šiuo atžvilgiu palengvinti savarankišką studentams darbą.

Šitos informacijos rodo, kad humanitarinių mokslų studijavimas katalikiškai moksleivijai labiusiai prieinamas Teologijos-Filosofijos fakultete. Šitas fakultetas ypatingai rūpinasi padėti savo studentams susiformuoti tvirtą pasaulėžiūrą ir ją suvesti į sintezę su naujaisiais mokslo laimėjimais. Teologijos-Filosofijos fakultetas palaiko tas amžinąsias mokslo tradicijas, kurios prasidėjo senovės pašaulyje, kurios buvo gyvos ir klestėjo viduriniais amžiais ir kurios vis labiau pradeda įsigalėti ir naujaisiais laikais. Todėl ir studijuojantieji šiame fakultete ne tiek yra apkraunami individualiomis ir kartais sunkiai suprantamomis subjektiviomis nuomonėmis, kiek įjungiami į visos žmonijos intelektualinės kūrybos vyksmą, pratinami suvokti šito vyksmo prašmę ir kūrybiškai jame dalyvauti. Kūrybos entuziazmas ir jautimas, kad šitoji kūryba turi ryšių su pačiomis žmonijos minties šaknimis, yra ryškiausios Teologijos-Filosofijos fakulteto dvasios žymės. Jos apgaubia ir dėstytojus ir studentus ir kuria tuo būdu tikrą mokslinę bendruomenę, kurioje viena dvasia ir viena pasaulėžiūra geriausiai laiduoja mokslinę pažangą ir studijų pasisekimą.

A. M.

MYK. LINKEVIČIUS

MIRTIS ANT AKMENS

Kur nueisiu, vai, kur
Nulinguosiu linu? . .
Ir gyventi ir kurt
Iš namų išeinu.

Gal suklupsiu kely
Ant kiečiausio akmens,
Bet šitam sopuly
Karštas kraujas sruvens.

Nepakels, neparves
Niekas niekas namo —
Tiktai kraujo srovės
Sudrėkintas akmuo . . .

Tik akmuo tesupras,
Ko ėjau iš namų,
Kaip sunku laimę rast,
Kaip numirus ramu . . .

KAZYS ZUPKA

ĮSTABI MEILĖ

Lieknas linas lenkias
Lauko lenkmėje —
Į remunes tankias
Įsipinė ji.

Ji — trapus žiedelis
Kažkokios gėlės.
Linas pasivelins —
Įstabiai mylės.

Dar nakty betūnant
Ją nubers perlais.
Šakose remunių
Taip dienas praleis.

Pasibers nuo alksnių
Du margi drugiai,
Ją ir liną melsvą
Taip atras drauge.

Nunešti pavėjui
Grįš, ilgai lekios,
O nebus regėję
Meilės dar tokios.

ALDONA JAKUBAITYTĖ

STUDENTAS

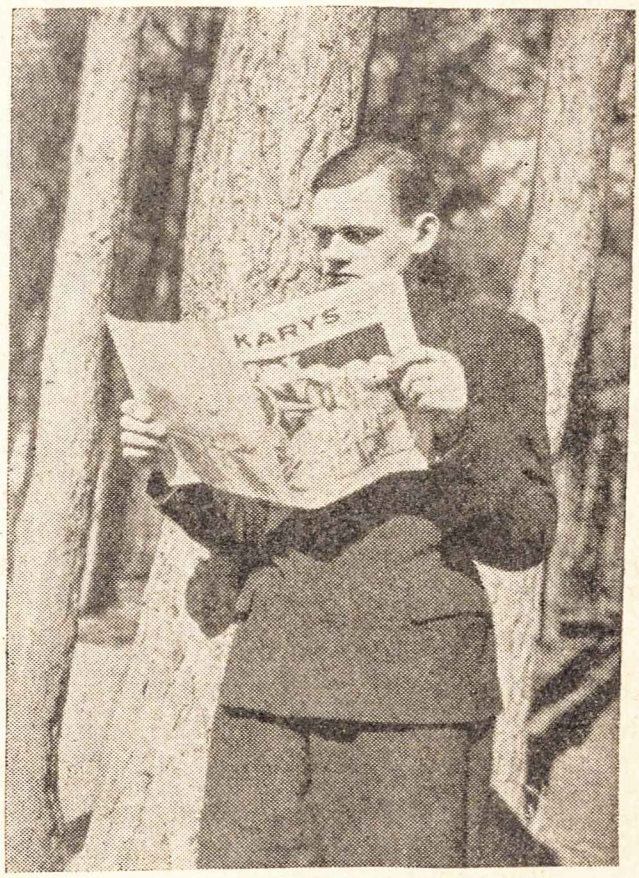

MOKSLEIVIS DOMISI KARIUOMENĖS GYVENIMU

Namas stovėjo vienoje nuošalesniųjų gatvių, giliai pasislėpęs sode. Kelias per sodą neplatus, abipusiai eglės. Veranda paremta apiniais apsivijusiomis kolonomis. Aikštelėj mažutis, pavargęs fontanas.

Namo langai tamsiai užtiesti. Kertiniam lange virš verandos keletą kartų sužibo šviesa, užgęso. Ir tylu. Už sodo, neaukštai nuo miesto tepakilęs, pasirodė mėnuo. Jis tartum nejudėjo. Pro jį plaukė grumulingi debesys. Jie buvo nuo jūros atvaryti, atrodė banguoją. Užpakalinėj namo daly girdėjosi triukšmas ligi pusiaunakčio. Atvažiavo ponios giminaičiai: viso šeši žmonės. Prisidėjo studentas, jaunasis namų mokytojas, ir jie siautė be perstojo. Tiktai rytėjant kambario nuotaiką apslugdė nuovargis.

Pirmutinis nuėjo miegoti studentas. Apytamsiu koridoriu pasiekė savo kambario duris ir pasibeldė.

— Vis tik aš apkvaitau, — nusišypsojo pats iš savęs ir, atidaręs duris, sušuko:

— Labas vakaras! — Pamažu jo nuotaika dingo. Jis pajuto niūrią tuštumą čia kambaryj ir už lango sode. Staiga vėl pasijuto galingu. Atsisėdo ant lovos, avėsi batus ir kalbėjo:

— Aš gabus, taip, aš truputį ir genialus . . . — Nutraukė langų štoras. Lauke jau buvo tylu. Jis parėmė galvą ranka ir užsisvajojo. Matė kaip mintys šuoliais nulėkė tėviškėn. Ten visų jo laimių ir nelaimių, net paties gyvenimo pradžia. Nieko negalvodamas įbedė akis į sodo vartus ir norėjo kažką prisiminti. Jam rodės, kad užmiršo motinos veidą, net kaip ji šypsosi. Pamažu, taip jam rodės, sujudėjo vartai. Juos pravėrė moteris, kuri buvo jo motina. Ji nešėsi dvi pripildytas pintines. Iš vienos kyšojo nuogos nupeštos žąsys. Antroj kažkas, ar tik ne sūriai. Jis nusišypsojo,

gal ji ir šiandien ruošiasi į turgų. Bet tai jo nejaudino. Jis nusirengė ir atsigulė. Prieš užmigdamas atsisėdo ir pusbalsiu niurnėjo:

— Aš daug, daug ko pasiekiau. Kas gi drįstų pasakyti, kad mano gimtinė tokia troba? Aš galiu šokti ir juoktis su turtingaisiais! Taip, apie mane vaikšto aukštos kategorijos. Netrukus ir aš būsiu aukštas!

Atėjo priešaušris. Pradėjo tyliai kristi rūkas. Nejudėjo nė vieno medžio šakelės. Oras pasidarė minkštas ir skambus. Studentas pradėjo migti ir štai —

Ankstus rytas. Jis nusiprausė, pasiėmė knygas ir ėjo vaikų kambarin. Buvo benulipąs laiptais, kaip pamatė — prasivėrė sodo vartai ir įėjo motina. Jis sustingo, kaip stabo ištiktas. Lyg mirtin žiūrėjo į tas kojas, kurios mūvėjo nudėvėtus jo sportinius batus ir žengė vis artyn, artyn.

— Sakysiuos, kad tai giminaitė, ne — pažįstama, ne — teta, o Viešpatie! — sušuko pats sau. Motina jau čia pat. Jis išėjo verandon. Ji apkabino jį ir šnabždėjo tokiu gražiu balsu:

— Tu mano geriausias sūnus!

— Taip, motin! — atsakė jis atimdamas jos rankas nuo kaklo, — aš daug ko pasiekiau, bet tai mano nuopelnas! Jei aš būčiau jumis pasikliovęs, dabar arčiau, arčiau, motin, juodą žemelę.

Motina nuleido nuo jo rankas. Jiedu stovėjo vienas prieš kitą ir jautė tarpe atsiradus nemalonią jėgą. Motina pajuto momento tikrumą ir ištiesė ranką atsisveikinti:

— Tai aš einu, sūnau.

Studentas sulaikė ištiestą ranką savoje ir vietoj atsiprašymo paėmė ją parankėn. Atvėrė sunkiai slenkančias duris ir jiedu įžengė į šiltą kvepiantį koridorių. Lipant laiptais motina šnabždėjo:

— Tau gera, neužmiršk ir mūsų ...

Viršuj, kaip studentas manė, — nelaimei, jiedu sutiko ponią. Ji, jam rodės, pažino, kad tai jo motina, nes atidarė duris salionan. Motina atsisėdo fotelin, o jis lėtai žingsniavo kilimu ties langu. Kai dirstelėjo į motiną — nustebo. Ji atrodė mažutis vaikas. Ant rankos vis tebelaikė didelę languotą skarą. Įėjo ponia. Ji stabtelėjo prie durų. Suraukė liesą nosį ir dirstelėjo į langus. Studentas atsiminė toli krūmokšniuose paskendusį kaimą, savąją pirkelę. Joj apytamsu ir visada pilna dūmų. Jie kuria žabais ir durpėmis. Jis priėjo ir atidarė visus langus. Motina dar labiau sumažėjo ir pradėjo vaikišku balsu juoktis. Ponia priėjo ją pasveikinti. Motina, rodės, nebežinanti kurią ranką ištiesti. Studentas prišoko prie motinos. Ponia tuo tarpu atsisėdo. Visa, ką ji klausė, motina atsakinėjo vaikiškai ir prie kiekvieno žodžio juokėsi. Galiausiai ji pradėjo šokti, tūpčioti apie stalą. Ponia pakilo ir išėjo. Jis girdėjo, kaip ji pasakė:

— Aš sakiau, šis studentas nenormalus, jo ir motina beprotė.

Salione pradėjo spengti mirtina tyla. Motinos gestai rodė tikras pamišimo žymes. Ji užšoko ant stalo ir pradėjo plūstis. Galop sušuko:

— Būk gabus, pasiek dabar! Manau, kad tu arsi, juodą žemelę arsi!

Studentas pajuto, kad krūtinėj sveriasi sunkus akmuo. Jis šnabžda:

— Motin, mama, tu man viską pražudei. Sakyk, ko atvykai?

— Ar tu nežinai, kad tėvas turi vėžį. Ar nežinai, kad prie policijos išlipdyti skelbimai: visą, ką mes turim, leidžia varžytynėm. Taip, tu labai gabus! ...

— Aš iš jūs nieko neprašau, bet ir padėti negaliu; čia man tik už

pragyvenimą, — ir jis apvedė aplinkui ranka. Motina artėjo prie jo, kaip siaubas. Retkarčiais atrodė, kad tai ne motina, bet tai tikrai jo motina. Jis nutvėrė jos rankos ir maldavo:

— Einam miestan, einam.

— Ko!? — sušuko nežmonišku balsu, — ko?

— Tu mane pražudei, motin, — pravirko studentas, — aš beprotės sūnus!.. — Jis užlaužė rankas ir nusisuko langan. Bet čia nebuvo matyti nei sodo, nei fontano. Pilka siena balavo vietoj mėlyno dangaus. Jis pajuto, kad nebesitveria. Visi rūmai jau žino apie jį. Visi studentai. Visas miestas. Jis norėjo šaukti kažką pasiteisinančio. Apkabinti motiną prieš visus ir sakyti:

— Tai dėl manęs jos vargai ir kančios.

Staigus triukšmas atvėrė studento akis. Jis atsisėdo lovoj. Įsiūbuota vaizduotė dar tebevirpėjo. Kokia gėda — skruostais rieda ašaros. Verandoj girdėjosi išvažiuojančiųjų balsai. Ponas pasibeldęs pranešė, kad norį jį atsisveikinti. Bet jis numojo ranka ir įsikniaubė į apklotą.

Ant staliuko tiksi laikrodis. Knygų spintelėj mėtosi paskaitos. Už lango balta, švelnu. Jis parėmė galvą rankomis ir lingavo visu kūnu. Taip sunku jam buvo, taip sunku.

Ir iš tiesų yra kaimas. Yra pirkia. Jie kuria durpėmis ir žabais. Jų rūbai prisigeria to oro. Jo širdies du ketvirčiai pasidarė sunkūs, kaip akmuo.

Motina! Ji iš tiesų skubi. Vasarą ji tik šaukdavo ir šaukdavo. Kartą ji sirgo nervais.

Atsiveria ilgos miesto gatvės. Jomis skuba motina, vis su pintinėmis. Ji gabi pirklė. Visi sako, tik jos apsukrumas juos mokslan leidžia. O jis pats vyriausias.

— Dieve mano! — sušunka pats sau, — kas jiem bepadės mokintis, jei ji išeitų iš proto?...

Ir tėvas. Jo žandikauliai išsikišę, galva aukštai pakelta ant pagalvių, taip jis atrodė išvažiuojant. Studento širdies trys ketvirčiai pasidarė sunkūs kaip akmuo.

O jei taip iš tiesų, o jei ji išėjo iš proto? Ir jei beprotystė paveldima! Aš pirmasis paveldėsiu — vyriausias. Jo pirštai susmigo į plaukus. Širdis pasidarė sunki, kaip akmuo.

Praslinko mirtinai tyli valandėlė. Už lango vėl pradėjo lėtai lyti. Koridoriuj tarnaitė šluostė laiptus. Gatvėj pasigirdo vežimas. Studentas pakėlė galvą. Dienos šviesa dideliu pluoštu veržėsi pro langą. Visa pradėjo nykti, blykšti. Įspūdžiai pasidarė perregimi, kaip stiklas. Jis pakėlė akis į baluojantį už lango žieduose paskendusį sodą ir sušuko:

— Tai tik sapnas, juk aš tik sapnavau...

Nepaprastas džiaugsmas apglėbė krūtinę ir jis pajuto, kad gražus gyvenimas dar tebeeina savo vaga.

KAI KAZIUKAS MAŽAS BUVO*

(Kaip ir medžiaga kai kieno biografijai)

Kada Kaziukas, Uršulės ir Juozo P—kų 3-sis vaikas Gailionyse išvydo saulės šviesą, jis patsai nežino, neatsimena, kaip kad ir nė vienas mūsų to nežinome apie save pačius. Šiuo atžvilgiu kad ir būtum didžiausias skeptikas, t. y. abejotojas, nenorįs nieku tikėti, vis dėlto turėsi k i t ų l i u d i j i m a i s t i k ė t i, patsai jokio asmeninio patyrimo padaryt negalėdamas. Dėl to visiškai paikas yra ir kaikurių „mandrapypkių" toks postringavimas: netikėk nieku, iki pats to neišbandysi, nepatirsi ... Tokiems gudragalviams pirmiausia patartume išbandyti, ištirti, eksperimentu patikrint ir patvirtint, kuriuo metu jų pačių kiekvienas yra savo pradžią turėjęs ir saulės šviesą išvydęs ... To niekas niekad negalėjo, negali ir negalės padaryti. Ir dėl to noromis ar nenoromis čia turime tikėti kitiems, turime pasikliauti liudininkais.

Mūsų kiekvieno kilmės byloj svarbiausi ir pirmaeiliai liudininkai yra mūsų gimdytojai. Nes musų šioj ašarų pakalnėj atsiradimas mūsų gimdytojams, pirmoj eilėj mūsų gerosioms motinėlėms, yra buvęs eksperimentas, ir ne bet koks, bet netgi labai skausmingas eksperimentas. Naujo žmogaus pasaulin atėjimas juk kaikuomet esti jo motinos net didžiausia auka — gyvybės auka — užantspauduotas.

Taigi, mes t i k i m e mūsų gimdytojų liudijimu, kai dėl mūsų, jų vaikų, pasaulin atėjimo (o jei rastųsi, kuris tuo tikėti nenorėtų, tai jis būtų tik labai rimtas kandidatas Suvalkų Kalvarijon, ir daugiau nieko!). Gimdytojai, eidami tam tikra tvarka, tą jų šeimos įvykį užfiksuoja ir dokumentuose, vadinamuose metrikais. Dėl to mūsų gimtosios parapijos metrikų knygose kiekvienas mūsų ir randame tą pirmąjį dokumentą, kuriame yra įrašytos mūsų gimimo datos. Apie P—kų trečiąjį vaiką tokį pirmąjį dokumentą randame Linkuvos parapijos senose metrikų knygose. Ten randame (dar nelietuvių kalba) įrašyta, kad Juozo P—ko ir jo teisėtos žmonos Uršulės Margytės sūnus, kuriam per Šv. Krikštą buvo duotas Kazimiero vardas, yra gimęs *1875 metų Spalių mėn. 22 d.* (sen. kal. 10 d.).

1875 metai yra Lietuvai įžymūs metai. Kuogi jie įžymūs? — paklausite. Šiandien tie metai yra Lietuvai įžymūs jau ir kaip Kaziuko gimimo metai; nes Kaziukas, išaugęs įžymiu Lietuvos vyru, ir savo gimimo metus Lietuvos istorijoj padarė įžymius, išsiskiriančius tarpe kitų metų, kaip kad jis šiandien išsiskiria iš savosios aplinkos. Bet 1875 metai Lietuvos istorijoj dar ir kitu įvykiu pažymingi; tie metai — tai yra dar ir vieno didelio Lietuvos vyro mirties metai, būtent, didžiojo Žemaičių vyskupo *Motiejaus Valančiaus mirties metai* (†1875.V.17).

Taigi, tikrai „Lietuvą Dievas apveizdi ir gina": 1875 metais Jis iš mūsų, tuomet dar svetimųjų jungą vilkusios, Tėvynės pasišaukė pas save jos didį laisvės kovotoją ir kultūrintoją ir tais pačiais metais, penkiems mėnesiams ir penkioms dienoms praėjus, davė jai didžio

---

* Tęsinys iš „Ateities" 2-jo ir 3-jo n-rių.

vyskupo Motiejaus vertą papėdininką, tik ne Žemaičių, bet Aukštaičių žemėj.

Tačiau galimumas ir net būtinumas šiuodu didžiu Lietuvos vyru sugretint, pastatyt juodu šalia vienas kito mums paaiškėjo tik dabar, t. y. 60 metų praėjus nuo pirmojo mirties ir nuo antrojo gimimo. Berods, pirmojo (Valančiaus) darbai baigėsi jo mirtimi, toliau jie nebebuvo dirbami; bet jų reikšmei suprast, juos įvertint turėjo dar kiek laiko praeiti. O kad Valančiaus mirties metais Uršulės ir Juozo P—kų šeimoj gimęs ir Kazimiero vardu pakrikštintas vaikutis iškils iki vyskupo Motiejaus aukštumos — apie tai jo gimimo metais dar tik vienas Dievas težinojo. O kad visa Lietuva ir toliau jos ribų apie tai sužinotų, dar turėjo praeit keletas dešimčių metų, per kuriuos Kaziukas išaugo į Kazimierą ir išplėtojo savy jam Dievo duotąsias visokeriopas dvasines jėgas bei sugebėjimus.

Man čia tat ir tenka maloni pareiga „Ateities“ skaitytojų šeimynai papasakoti, kuriais keliais Dievo ranka vadovavo Kaziukui nuo pat jaunų dienų, atseit, kaip praėjo kūdikystės, vaikystės, paauglystės ir jaunystės dienos to, 1875 m. nežymioj aplinkoj gimusio vaiko, kuriam Apveizdos buvo skirta pasiekti tas aukštumas, kurių jis šiandien yra pasiekęs. Šį kartą kalbėsime apie tą laiką, kai Kaziukas dar visai mažas buvo.

*

Kaip mūsų gyvenimo pačios pradžios bei pasaulin atėjimo, taip ir mūsų gyvenimo keleto pirmųjų metų mes nė vienas neatsimename. Tie pirmieji metai mums atrodo lyg pasinėrę kokiuose neprasiskleidžiamuose ūkuose. Paskiau iš tų ūkų pradeda lyg išsinerti čia vienas, čia kitas įvykis, kurie dar taip pat atrodo gerokai ūkų pridengti. O juo mūsų atminimai yra iš vėlybesnio laiko, juo jie atrodo vis ryškesni, vis labiau nuo ūkų apsivalę.

Visų mūsų ankstybiausiuose atsiminimuose ryškiausiai atminty yra išlikę toki mūsų gyvenime įvykiai, kurie buvo mus šiuo ar tuo būdu stipriau sukrėtę. Antai, kad ir aš pats — jei leisite čia ir mano dvylekį įkišti — labai ryškiai atsimenu šiuos įvykius, siekiančius gana ankstybus mano mažatvės laikus: kaip vieną kartą vasaros metu buvau įsmukęs į tuščią rūsį (= duobė, kurioj laikomos bulvės žiemos metu) ir pradėjau visa gerklę klykti: „tėtyti, podyti!“; kaip vieną kartą, lipinėdamas viršum „rabatkos“ (= žemėmis apkasta malkų krūva, kurioj malkos sudeginamos be liepsnos ir paverčiamos anglimis) šmaukšt ir įkišau koją į degančių anglių sluoksnį; kaip vieną kartą, už stulpo pasislėpęs, gąsdinau parvaromus iš lauko arklius ir kaip po vieno kito pasisekusio eksperimento pokšt ir gavau kumelio paskutine kanopa į antakį. Gan aiškiai atsimenu ir marguolių (gyvačių) man (tur būt miegant) suteiktus nevienkartinius „pabučiavimus“ į kaklą ir žandą, po ko visuomet su išsipūtusiu žandu buvau tėvelio vežamas pas Trapaną į Višakio Rūdą, kad „užžadėtų“. Bet jau vos vos, lyg per tirštus rūkus, daugiau iš kitų pasakojimų kaip iš savo paties pergyvenimų, atsimenu, kaip kartą tarnaitė, už galų rankų paėmus mane pašokinti, man ranką buvo iš peties išnėrusi ir kaip paskui mane nuvežė į Višakio Rūdą pas „prūsą Lidbergį“ (Riedberger), kuris išnirusią ranką vėl atstatęs į vietą.

Ir Kaziuką ankstyboj kūdikystėj buvo ištikęs vienas panašus tragiškas įvykis, kuris galėjo baigtis ir mirtimi. Kaziuko gimtoji sodyba pagal Plautupį buvo apsodinta medžių eile, kurios gale buvo iškasta nemaža kūdra. Vieną kartą rudenį pasipainiojo medžiuose voverė. Visi trys P—kų vaikai apniko ją gaudyti šaukdami: „Vovelė, vovelė, vovelė“. Voverė liuoksėjo iš vieno medžio kitan ir buvo nuvaryta iki medžių galo. Paskui buvo varoma atgal. Jai grįžtant atgal Kaziukas, spoksodamas į voverę, ėjo atbulas (atatupstas, atžagarias) ir plumpt į kūdrą. Sesuo su broliu, užuot šaukę pagalbos, tyli ir žiūri, kur nuskesiąs, kad galėtų — juodu sakė — parodyt, kur paskui jo ieškot. Vaikų klegėsiui staiga nutilus, netoliese buvęs tėvas atkreipia į tai dėmesį ir eina žiūrėt, kas čia įvyko. Ogi Kaziukas besimaudąs šaltame kūdros vandeny... Ištraukęs neša vidun; liepia nesakyt motinai; Kaziukas pažada; bet vos tik pravėrė grįčios duris, kaip visa gerkle sukliko: „Mam, as gliovo duobe“...

Viso šio įvykio apystovas Kaziukas žinojo iš paskesnių pasakojimų, bet paskutinius žodžius pats atsimena. Tuomet jis turėjęs trejus amžiaus metus.

Kitas Kaziuko kūdikystės atsiminimas yra susijęs su naujų namų statymu. Senąją grįčią sugriovė. Stovi Kaziukas prisiglaudęs prie dar neataušusios krosnies ir verkia dūsaudamas: „Kul as dabal gyvensiu“. Tuomet jis jau buvęs penkerių metų.

Kaip kiekvienas mūsų, taip ir Kaziukas, mažas būdamas turėjo savo kalbą. Štai jo kalbos leksikono kaikurie žodžiai: Juozas buvo „zabzis“, Kazimieras (jis pats) — „Limamas“, morka — „plioplia“ ir pan.

*

Laimingoms, nerūpestingoms pirmosios kūdikystės dienoms negrįžtamai praėjus, Kaziukui atėjo rūpestėlių dienos: teko sėsti prie „lementoriaus“ bei „murmulinės“ lentelės ir ją ja vedžioti „gripeliu“; paskui popieroje pieštuku. Prasidėjo mokymosi dienos. Raštingas tėvelis patsai išmokė Kaziuką rašyt ir skaityt — pirmiausia lietuviškai. Pradžiamokslį išvarius, ėjo „aukštesnis“ skaitymo mokslas — iš maldaknygių. Mano skaitytojai(jos), jūs dabar juokiatės iš šitokios „pedagogikos“, bet žinokite, kad kalbamu, draudžiamuoju lietuviškos spaudos laiku slaptomis iš Prūsų pargabenta maldaknygė didumoj būdavo tiems namams kaip kokia Lietuviškoji Enciklopedija, ypač jei tai buvo anos gadynės stambiausioji maldaknygė „Szaltinis“.

Ir Kaziukas tad tolesnio skaitymo mokėsi iš maldaknygių. Ypačiai jam nesisekę vieną kartą žiemos metu mokytis litanijos į Šv. Dvasią. Bet kai tėvelis pažadėjo išleist ant ledo, tai bežiūrint Kaziukas egzaminą išlaikė ir galvatrūkščiais atsidūrė Plautupyje. Pavasarį pasijudinus Mūšai, ir Kaziukas su kitais kaimo vaikais veržđavosi pamūšin einančių ledų pažiūrėt, arba bent smulkių ledo gabalų pabadyt, kokių pavasrį nešdavo Šakaitė gimtinės kiemo patilte.

Dar didesnis malonumas žiemą būdavo Kaziukui gaudyti paukšteliai: žylės, dagilėliai, sniegenos, karveliai cukriniai, kuoduotieji bei tubotieji. Jis turėjo visą mažatvės paukštyną. Ir voverė turėjo šokinėti narve, kad jos nereikėtų vaikytis po medžius ir maudytis kūdroje. Bet paukštyno ir žvėryno šeimininkas Kaziukas nieku nenuskaudė nė vieno savo įnamio.

Kaziuko būta taip pat nemenko sodininko: vienoj sodo pusėj augo dideli medžiai, antroji buvo priskiepinta mažų skiepų. Kaziukas visus juos „persekiepijo“, kad jie vestų gardesnių vaisių, būtent, išjudino skiepus. Tėvui teko parsigabent naujų medelių iš Mintaujos.

Bet oficialaus mokslo pradžią Kaziukas gavo artimame Joniškėly, kame buvo dviklasė pradžios mokykla. Kaziukas namie buvo išmokęs lietuviškai; rusiškai jis beveik nemokėjo. Dėl to pradžioj jam buvo didžiausias vargas, kai reikėdavo savais žodžiais rusiškai atpasakot straipsnelius iš Ušinskio „Rodnoje Slovo“ (Gimtasis Žodis).

Mokyklos mokiniai gyvendavo bendrabuty. Kaziukas nepaprastai mėgdavęs pasakas. Išgirdęs kokią naują pasaką, jis eidavęs per kambarius ir vis ją sekdavęs kitiems, kol nusibosdavęs; pasakų mokėjęs dešimtimis. Pasakos ir jų sekimas — tai buvo Kaziuko „Lietuvos Mokykla“, nes visa kita jis, kaip ir visi kiti, turėjo mokytis tik rusiškai.

Bet to rusinimo niekas Kaziukui neprilipo; net beveik nieko jo ir atminty nebeliko. Vien tik vienos dainelės žodžiai ir melodija kartkartėmis iškyla iš pasąmonės ir Kazimieras ją dar ir šiandien kaikuomet nesąmoningai paniūniuoja: „Ach ty volia, moja volia, zolotaja ty moja“ (Ak, tu laisve, mano laisve, tu auksine manoji). Tai rusų valstiečių dainelė, atsiradusi panaikinus Rusijoj baudžiavas.

Kaziukas mokyklos drausme nelabai varžėsi, tačiau ir negalima pasakyti, kad būtų perdaug sauvaliojęs. Drauge su Kaziuku ėjęs Joniškėlio dviklasę M. Titas (dabar Laižuvos klebonas), sako, kad Kaziukas tuomet jam atrodęs vaikas linksmu veidu, ramus; mokęsis gerai ir tur būt jam netekę gauti su liniuote per delną nuo žiauraus mokytojo perkrikšto Ošaklinskio.

Drauge su Kaziuku mokėsi ir jo vyresnis brolis Juozas. Tas šeštadieniais po pietų mėgdavo eiti namon. Jis gaudavo leidimą ir Kaziukui, kuris betgi juo nevisuomet norėdavo pasinaudoti. Kartą jam nesutikus vykt namon su broliu, ir brolis namon neišėjo, bet nuėjo dainavimo pamokon.

Kaziukas, kaip iš mokyklos atleistas, pasiliko su draugu kambary. Gakt, mokytojo siųstas, ateina brolis ir Kaziuką kviesti klasėn. Kviečiamu neina: „susirgova“ — pasakė juodu. Netrukus ateina mokytojas Vietvinskis ir klausia Kaziuko, kas jam yra. „Galvą skauda“ — tas atsako. „O kas tau“ — klausia draugo. „Akis skauda“ — atsakė kitas. „Marš į klasę!“ — riktelėjo mokytojas.

Kaziuką paverčia vadovu, o jo draugą neregiu. Kaziuko skverną bruka draugo rankon ir liepia eit aplink antrojo skyriaus suolus... Mokytojas kažką rašo ir murma, duosiąs laiškelį nunešti gydytojui, o tas abudu uždarysiąs į tamsų kambarį.

Klasei nusibodo juoktis iš to viso. Vadovui (Kaziukui) įteikia raštelį ir įsako eit pas ligoninės gydytoją... Išsisukt nebuvo kaip ir kaltininkai lipa laiptais žemyn. Tik staiga išgirsta mokytojo komandą: „Stoj, stoj!“ (Sustokita!). Mat, mokytojas pats nusigando, kad to jo popiergalio nenuneštų ir nesupykintų senelio gydytojo Petkevičiaus (Šių metų 75 metų jubilatės Gabrielės Petkevičaitės tėvas).

Kaziukui trečiajame Joniškėlio dviklasės skyriuje besimokant, į gimtąjį kaimą — Gailionius — parvyko kaimyno sūnus Petras Ku-

LEON. ŽITKEVIČIUS

UŽ DOBILO ŽIEDĄ

Šiandieną krūtinė ir taip jau smagi,
Ir saulė taip lūpomis rieda.
Ir skausmo taip maža. O tu dar segi
Man dobilo žiedą.

Pro tavo akis aš širdies nematau.
Tau gestas — man slegianti gėda.
O ką dovanot, kuo atlyginti tau
Už dobilo žiedą?..

Rugiuos dvi vosilkos — nukaitę dažai —
Alpina padrikusį pėdą.
Gal skinti? Bet ne! Tu šypsais. Permažai
Už dobilo žiedą.

Tiek ilgesio čia, tiek aidų be dainos,
Ir saulė nuo lūpų nesėda.
O, imk, sese, širdį. Užteks jos vienos
Už dobilo žiedą.

Jaučiu — apsivilta. Krūtinėj dygu.
Ne mums vieversėlis ten gieda.
Perdaug tau daviau aš. Perdaug. Bet tegu.
Už dobilo žiedą.

čas, išlaikęs keturių klasių egzaminus ir rengęsis stot į kunigų seminariją. Tokio „mokyto“ vyruko pasirodymas kaime visiems imponavo.

Kaziuko tėvas jau ir prieš tai galvojo savo vaikus leist ir į aukštesnį mokslą ir tuo reikalu kaikuomet atsiklausdavo autoritetų nuomonės. Bet savo vyriausio vaiko — dukters — jam neteko leisti, nes tuomet giliai buvo visų (tame skaičiuje ir didžiausių vietos autoritetų kunigų) galvose įsigyvenusi mintis, kad „mergaitėms mokslas nereikalingas“. O vyresnis sūnus Juozas mokytis neturėjęs „ukvatos“ ir „pomietės“. Vietos klebonas patarinėjo, kad vaikai liktų namie, nes išleisti į mokslą atstosią nuo „vieros“, išeisią į svetimus kraštus ir žūsią.

Bet Kaziuko tėvelis į tuos, gerų norų padiktuotus, bet nevykusius patarimus atsakęs: „Koks aš būsiu tėvas, jei savo vaikais nesirūpinsiu!“...

Dėl to Gailionyse atsiradus sakytam P. Kučui, tėvelis Kaziuką atėmė iš Joniškėlio mokyklos ir pristatė prie Kučo ruoštis gimnazijon. Tada sakytasis Joniškėlio mokyklos mokytojas Ošaklinskis, sutikdamas Kaziuko tėvą, vis kartodavęs: „Sugadins gerą vaiką!“...

Bet Kaziukui nebuvo lemta nei pačiam sugesti, nei kitų sugadinti. Apvaizdos buvo skirta, kad iš jo turėjo išaugt ne gadintojas, bet taisytojas ir Didelis Taisytojas.

Apie Kaziuko jaunystės tolesnius žingsnius kalbėsime kitą kartą.

1936.V.1. *Pr. Dovydaitis*

K. ZUPKA

„ATEITIES" 25-RIŲ METŲ LITERATŪRA

DABAR MŪSŲ DIENOS

Pačiame pirmajame straipsnyje mūsų žurnalo leidėjai smaigstė gaires, kuriomis jie eiti žadėjosi, kurios jiems rodėsi tikslios ir apgalvotos. Ir visai tikslingai tada buvo užsibrėžta į pirmąsias eiles dėti savosios literatūros — poezijos ar prozos. Tačiau pirmuosiuose „Ateities" numeriuose tosios literatūros dar pasigendama. Galbūt, redaktorius norėjo ryškiau formuluoti pačią žurnalo ideologiją, tat ir straipsniai buvo daugiau ideologiniai. Pirmajame nr. terandame paties redaktoriaus vienintelį eilėraštį:

ATEITIS

Skaisti graži ir paslaptinga
Lyg deivė koki!
Eik jon, kol tau jiegų nestinga,
Kol jausti moki.
Lyg radasta, ji žiedu žiūri
Į saulės sritį.
Tik jos liemuo daug dyglių turi
Lapeliai kritę.
Bet ji gyva, nes maistą gauna
Iš mūs žemelės.
Kogi stebies, kad žiedus krauna
Ir dangun kelias . . . *)

A. J.

Tolesniuose numeriuose šios literatūrinės vėžės labiau prasimuša ir, pasakytume, pradeda veržtis į numatytą ir žinomą kryptį. Pr. Gustaičio verstinė Ad. Mickevičiaus G i e s m ė j a u n y s t a i pirmoji „Ateities" literatūrą atitraukia į nr. pradžią, o savo siekimais, savo didžiule dvasia, sakyt, duoda foną, kuriame ilgą laikotarpį reikšis savieji autoriai, jauni ga-

*) Visų pavyzdžių kalbą paliksime tokią, kokia ji tada buvo K. Z.

bumai ir talentai, vėliau pribrandinę visą eilę savųjų poetų ir beletristų. Tiesa, ilgą laiką didžioji dalis tosios literatūros buvo dienoraštinė, įspūdžių registracija, bet kadangi tada, apykariu, skaitančioji visuomenė, ypač moksleivija, neturėjo progos išsilepinti, buvo pasitenkinta. Daugumas autorių, moksleivių ar net studentų, iš savęs galbūt netikėjo rašytojų (bent tiek, kiek dabar tikimasi). Jie savo pradžios garbę dangsto kukliais inicijalais, pirmosiomis raidėmis. Todėl dažnai net spėti nebegalime, kas tie pirmieji „Ateities" plunksnos darbininkai buvę. Jų daugelis gal net patys užmiršo kadaise rašyti bandę arba bent pasitenkina šį faktą kreivu ūsu nuleidę. Jeigu kur nors šie inicijalai bent kiek aiškesni ar įspėjami, tai ir tie žmonės dabar taip pat su literatūra konkrečiai nebedraugauja. Nebent tiek, kiek pirmieji žingsniai juos pažadino domėtis literatūra, įsigyti stilių, šventadieniškesnį sakinį. Šita prasme mes ir dabartiniais moksleivių bandymais literatų būreliuose ir mūsų pačių puslapiuose taip gėrimės ir visai sutariame su mūsų jaunojo bendradarbio P. Starinsko nuomone, kurią jis tikrai širdingai ir įsitikinusiai pareiškia Kossu-Aleksandravičiui (š. m. „Ateit." 1 nr.).

Iš pasiekusiųjų rašytojo vardų (aišku, neminint jau paties A. Jakšto), „Ateityje" pirmasis pasirodo V. S t o n i s — Kun. Žitkus, tada K. Žitkevičium pasirašydamas. Jau ir tada jo poezijoj pastebim tą didelį širdingumą, meilę gyvenimui, kartu ir skambią formą:

Taip aš myliu tą namelį,
Tuos žaliuosius laukelius,
Ten tarp krūmų tą upelį,
Visus mano takelius.

114 psl.

V. Stonis ilgą laiką esti gausiausias „Ateities" bendradarbis.

Tų pačių 1911 m. septintuoju numeriu į „Ateitį" ateina kitas pažymėtinas vardas — P u t i n a s. Čia atspaustas jo epinis eilėraštis „Užkeikta pilis". Autorius nupasakoja keletą vaizdų ir naktim pasikartojančių įvykių apie pilį, kuri —

... stukso ant kranto apleista viena.
Štai krūmai, lyg priešai, ją laiko apsupę.
Vartus gina liepa sena;
Augšti jovarai ant sargybos sustoję;
Kaip seniai kareiviai, prityrę kovoje,
Ant sienų apuokai jau budi senai;
Šikšnosparniai laksto — tarnai.

278—9 psl.

Kituose dviejuose šalimais esančiuose jo eilėraščiuose jauti didokos Maironio įtakos. Čia Putinas, vėliau būsiąs ryškus individualistas ir simbolikas, nusiklausęs Maironio ir jo patrijotizmo padegtas, šūkteli:

Ne žvaigždės man rūpi šiandieną.
Manęs nevilioja sapnai.
Turiu tikslą šventą ir vieną:
Tėvynei vien dirbt amžinai.
Ir rodyti klystantiems tiesą,
Vaduoti silpnus iš tamsos,
Ir skleisti tamsybėse šviesą,
Kol plakus širdis nenustos.

280 psl.

Kaip matosi, ir šis, dabar didelio masto rašytojas, savo darbus pradeda kukliai. Net jo eilėraščiai nukišti į patį žurnalo galą, šalia mokyklų kronikos. Pirma jo įdėti eilėraščiai P. M-jo, V. Vyšniūno ir B. Kasaičio — daug, tiesa, rašiusių, bet tiktai rašiusių. Nors jų ir visos eilės kitų nūn nebežinomų vardų eilėraščiuose būta ir visai gerų posmų, kartais net gerelesnių negu į rašytojus išaugusiųjų darbuose.

1913 m. 9—12 nr. visą pluoštą eilėraščių paskleidžia Matas Gojelis, dabartinis vaikų literatūros rašytojas M. Grigonis. Jo eilėraščiai tada buvo labai panašūs į dabartinius: justi gerokai pamokančios tendencijos. Matas Gojelis, nuo 1918 m. 8 nr. M. Grigoniu pasirašinėjęs, ilgą laiką esti labai gausiu bendradarbiu.

Taip iki 1917 m. daugiau niekas ir nebepasirodo. Bendradarbiauja arba čia jau minėtieji, arba visa eilė nebežinomų bendradarbių. 1917 m. 1 nr. Paparonis pradeda lyg ir libretą „Dailininkas". 2 nr. F. Kiršа rašo: „Naujiems metams", „Nesiblaivo dangus", „Nakties tyla", „Karžygio kryželis".

1918 m. bendradarbiauja Margalis. O į 8 nr. ateina pirmoji moterų atstovė Tyrų Duktė „Vasaros šnekų" nuotaikos eilėraščiais ir tampa nuolatinė ir patvariausia bendradarbė. „Ateityje" galima pastebėti visą jos — Tyrų Dukters — Br. Buivydaitės lirikos vystymąsi, kol ji iš tos pirmųjų eilėraščių, pasakytume, žaismingai plaštakiškos nuotaikos perėjo į ramų estetizmą.

Nuo 1923 m. „Ateities" Redakciją į savo jaunas rankas paima jauni žmonės, vien mūsų mokyklų auklėtiniai. „Ateitis" savo dvasia žymiai pasikeičia ir, pasakytume, pajaunėja. Ir štai, su tais pačiais metais prasideda literatūrinis „Ateities" judėjimas. Vienas po kito rodosi nauji žmonės, o vyresnieji tame antplūdy pradeda po truputį pasitraukti, aptilti.

Gražiausia 1923 m. dovana buvo Salomėja Neris. Jos debiutas buvo „Debesys vaiduokliai". Ilgą laiką ji būna gausiausia ir mėgiamiausia „Ateities" skaitytojų poetė. Mūsų žurnale ji išspausdina didesnę dalį savo „Anksti rytą" ir savo skaidriu turiniu bei įdomia forma daug įtakos daro ir kitiems tada eilėraščius rašiusiems moksleiviams. Pirmuoju jos mokiniu buvo Klem. Dulkė.

1924 m. 5-6 nr. Žemaitijos garbę ir meilę pradeda skleisti Pr. Genys. Bern. Brazdžionis „Ateities" skaitytojams pasirodo „Kai spindi saulė" (1925 m.).

1926—7 m. gal visai netikėtai į „Ateitį" užsuka būsimojo „Piūvio" organizatoriai Petras Jodelis, Antanas Miškinis ir J. Aleksandravičius. Tačiau jų darbai tada dar toli gražu buvo nuo jų dabartinės dvasios. „Piūvio" ideologas P. Jodelis tada dar rašo eilėraščius, o J. Aleksandravičius šitaip bando save:

Paupy,
mėnesienoj
džiūsta varžai,
O upely varlės kvarkia,
Ein dvi šmėklos pro padaržes
Ir viena, jaunoji, verkia

253 psl.

O Ant. Miškinis tada dar rodo didžiulį savo švelnumą:

Užeik, svajota, ant mano tako,
Nors vienam mirksniui, — aš pražydėsiu:
Klajūno džiaugsmu sutikti pulsiu,
Kalinio gėla vėl išlydėsiu. 402 psl.

Iš pačių jaunųjų 1927 m. 11 nr. pasiskelbia vėliau vienas įdomesniųjų mūsų bendradarbių Myk. Linkevičius. „Jaunos dienos" nors ir nebuvo savos formos ir sielvartingojo Linkevičiaus pasireiškimas, tačiau savo skambumu ir tada jos pasižymėjo:

Mūsų dienos — jaunos dienos
Mūsų norai — kilt aukštyn!
Mums žygiuojant žvanga plienas:
Ei jaunieji, vis pirmyn!

515 psl.

Su juo iš eilės paplūsta dar ilgesnė eilė: Al. Dičpetris, P. Kapsainis-Karuža — gausus, aiškios nuotaikos bei formos poetas, Alf. Keliuotis, K. Grigaitytė, A. Kirtiklis, K. Inčiūra, Stasius Būdavas, Drungaitė, P. Naujokaitis Benys Rutkus-Rutkauskas, kuris jau savo debiute išeina su nuosava išraiška, šviežumu ir ekspresijonizmu, St. Žemaitis, Gražina Tulauskaitė; beversdamas 1930 m. puslapius radau ir savo eilėraštį „Malda".

Po 1930 m. šalia gausaus ir nuolatinio bendradarbiavimo visų trimis pastaraisiais metais pasireiškusių žmonių, kurie šiandie jau stumiasi priekin, iš visai naujų žmonių, dar tebetrinančių gimnazijų suolus ar ką tik baigusių trinti, jau galime sužymėti šias pavardes: F. Breimeris, J. Lingis, M. Mykolaitytė, A. Paplauskas, A. Tyruolis, K. Žirgulis, L. Žitkevičius. Gi dabartinės dienos mums leidžia viltis K. Bradūno, Eug. Matuzevičiaus, B. Serevičiaus, Pr. Kozulio ir k. gimnazijos suolo pavardėmis.

Netaip lengva ir derlinga žemė buvo „Ateities" beletristikai. Ilgą metą, kaip jau minėjau, ji buvo tik dienoraštinė ir nesuformavo nė vieno autoriaus. Net paties Putino 1913 m. 3 nr. beletristinis fragmentėlis „Vakaro daina" iš tos nuotaikos neišsimetė. Daugiausia teisių į beletristiką tada turėjo nebent K. K. Lizdeika, dar ir dabar nemetęs plunksnos.

1919 m. A. Vienuolis spausdina platoką monologą „Vokiečių kultūros atspindžiai arba šiltinė Lietuvoj 1917-ais metais".

1920 m. sukaktuviniam sąsiuviniui Putinas patiekia savo žinomąją „Medūzą". Tuo padaromas lyg pirmasis rimtesnis žingsnis į „Ateities" beletristiką. Tuojau skaitome Vyt. Bičiūno realistišką novelę „Deguliai", o netrukus susiduriame su naujosios mūsų beletristikos kūrėjais Juozu Paukšteliu, Juozu Grušu, kurį metą Kriauše pasirašinėjusiu, A. Vaičiulaičiu, K. Inčiūra. Apie jų bendradarbiavimą plačiau neišsitarsime, nes daugumas tada „Ateity" spausdintų jų novelių ar apysakų buvo vėliau sudėta į pirmąsias jų beletristikos knygas.

Nuo 1930 m. anuosius beveik pradėjo pavaduoti nauji autoriai: Stasius Būdavas — orijentalistiškos dvasios ir nuotaikos novelėmis („Atalija ir Jonanas", „Noa-Danos našlaitė" ir kt.), Nėlė Mazalaitė — ypač mergaičių skaitytojų pamėgta romantika, K. Grigaitytė (M. Svyriūtė), J. Povilonis.

O dabar mus džiugina: Pr. Rimša, P. Gailiūnas, A. Jakubaitytė ir k.

Stud. JONAS VALANTIEJUS

APSISPRENDIMAS

Žmogaus valia yra laisva — jis daro tai, ko nori. Jokia jėga, kad ir didžiausio galiūno, negali priversti silpniausį žmogų ką nors padaryti, jei tas žmogus pats pasiduoti nepanorės. Pav., aš kuriam nors pirmosios klasės Jonukui liepiu ką nors pasakyti Antanukui. Jonukas mano įsakymo išpildyti nenori. Nei aš, nei kas kitas neprivers Jonuko lieptus žodžius ištarti. Aš galiu pykti, galiu Jonuką mušti, gal net nužudyti, bet vis vien negalėsiu prieš jo norą iš jo gerklės išspausti reikalingus žodžius. Aišku, nepaprastai retai tokį valios pasipriešinimą galime pamatyti. Visados toks Jonukas, jei aš jį versiu nurodytomis priemonėmis, mano įsakymą vykdys, nebent jo valia būtų priešingai veikiama stipresnių už mano priemones priežasčių, kurių sukelti *valios motyvai* būtų stipresni už mano priemonių sukeltus valios motyvus. Taigi apsisprendimas yra valios motyvų kova, nusprendimas vienaip ar kitaip veikti ir pats veikimas — tos kovos rezultatai. Dėl to norintieji pasiekti žmogaus psichikoj tam tikro nusprendimo ir jo gyvenime tam tikro veikimo, veikia jo valios motyvus — sudaro sąlygas tam tikriems jausmams, pajautimams ir proto sumetimams kilti, plisti, nykti ir t.t.

Ypač lengvai yra veikiami vadinami žemieji jausmai, kaip baimė, turtų ir garbės troškimas. Paveikti kilnesniuosius jausmus, kaip teisingumo, artimo ir tėvynės meilės, yra daug sunkiau — reikia didesnių pastangų, ilgo veikimo, auklėjimo ir pan. Visi žemų siekimų žmonės dažniausiai naudojasi pirmuoju keliu—veikia žemuosius jausmus. Iš to galima pažinti, kokius tikslus turi norintieji paveikti žmogaus valią. Jei veikiami žemieji jausmai, aišku, viliotojams aukšti idealai ir siekimai nerūpi, nesvarbu jiems ir viliojamojo likimas. Jie ieško sau šalininkų pigiausia jiems kaina. Tačiau kadangi aukštųjų siekimų, idealų vertė yra savaime patraukianti ir galinga, o ypač jauni žmonės stipriai linksta į juos, viliotojai dėl tikresnio pasisekimo visų kortų neatidengia. Jie, veikdami žemuosius pasirinktų aukų jausmus, užmaskuoja tai prieš viešumą ir prieš paties viliojamojo sąžinę aukštais siekimais ir idealais, dažnai taip puikiai, kad atrodo gražiau už tikrenybę. Panašiai veikiamas protas — tam tikru būdu sukombinuojami ir rodomi faktai ar jų parinktos dalys, kol viliojamasis pra-

---

Literatūrinė kritika, kuri suorganizuota nuo pačio 1 nr., visą laiką buvo daugiau informacinio pobūdžio. Kokiais nors specijaliais uždaviniais ji nebuvo suvaržyta. Daugiau kai kurių reikalavimų ji laikėsi A. Jakšto redagavimo laikais. Tada ji buvo A. Jakšto dvasios.

Bent trumpai konstatavus šį platų ir dažnai sunkiose apystovose besiplėtojusį „Ateities" literatūrinį pasireiškimą, atnešusį gražių ir konkrečių vaisių, tenka tik pasigėrėti ir dar daugiau pasidžiaugti tiesiant naujus kelius į ateitį. Nesgi besireiškiantis literatūrinis gyvumas gimnazijose ir moksleivių literatų simpatijos mūsų žurnalui, leidžia tikėti gražiais darbais ir garbingais vardais.

Jurbarko gimnazijos Religinio Būrelio Valdyba su Dvasios Vadu. Sėdi iš kair. į dešinę: G. Špokaitė, Kun. V. Grušas, Vikt. Šimaitis (pirm.), O. Kisieliūtė; stovi: — J. Daulenskis, P. Špokas.

deda tikėti savo protu radęs tiesą, pats savistoviai priėjęs vienokių ar kitokių išvadų.

Kas yra tokie moderniški dalykai kaip reklama, propaganda, maskavimas ir maskavimasis? Reklamai išleidžiami milijonai, steigiamos propagandos ministerijos, maskavimo ir maskavimosi stropiai mokomas kiekvienas kareivis. Visa tai per jausmus ir protą taikoma į žmogaus valią, jo apsisprendimą. Tuo būdu žmogų priverčiama atkreipti dėmesį į tai, ko šiaip jis nebūtų pastebėjęs, nesužinoti to, ko parodyti nenorima. Ar ne keista, kad įvairių žmonių, aplankiusių šiandieninę Rusiją — SSSR, atsiliepimai apie ją dažnai būna griežtai priešingi. Vienas tikina ten savo akimis matęs rojaus daržą, kitas — juodžiausią pragaro prieangį, vienas — patenkintus ryžtingus darbininkų veidus, kitas — desperatišką nusiminimą ir skurdą. Arba italų — etiopų karas. Beveik kiekvieną mūšį laimi ir etiopai ir italai! Ne tik jų pačių pranešimuose, bet ir daugelio pasaulio laikraščių aprašymuose. Kaip čia yra, juk tiesa viena? Pirmiausia, ne visų akys tą patį dalyką mato vienaip — kiekvieno Onytė gražiausia. Antra, pav., sovietai moka padaryti, kad svetimšaliai „matytų gerai". o, pav., italai ir etiopai spekuliuoja, kad sunku jų iformacijas patikrinti. Kasdieninis gyvenimas duoda gausybę dar įdomesnių pavyzdžių. Reikia tik prisiminti, kaip, pav., kai kurie istoriniai ar dabartinio gyvenimo įvykiai mums atrodė ir buvo rodomi pradžios mokykloje, kaip dabar. Aukštojoje mokykloje — universitete tie patys įvykiai ar reiškiniai dažnai pasirodo dar kitaip. To priežastis yra ta pati, dėl kurios lopšio amžiuje gėrėme praskiestą pieną ir valgėme manų košę, vėliau — dėl kurios septynis kart septyni buvo neišsprendžiamas uždavinys, o gimnazistas — nepasiekiamai aukštos kastos

didikas. Tai mūsų fizinis ir protinis-psichinis pajėgumas, subrendimas. Pažinimo galios, jų pajėgumas, išsiplėtojimas yra tiesos ieškojimo įrankis. Tas mūsų — moksleivių įrankis dar nėra tvirtas, mūsų galia savarankiškai surasti tiesą nėra didelė, ypač, kad mūsų stiprų tiesos nujautimą, intuiciją, nesunkiai galima apgauti ar užmigdyti. Tai geriausiai žino tie, kurie supranta tiesos galią patraukti jaunimą, bet, nebūdami jos tarnais, be apgaulės ja pasinaudoti negali. Ko jie nepasiekia veikdami žemuosius jausmus, bando atsigriebti pakišdami suklastotą „tiesą".

Ne specialistui sunku įsivaizduoti visas to klastavimo meno gudrybes, meisteriškai panaudojančias visus fakirų-fokusininkų išradimus, minėtų reklamos, propogandos ir maskavimo laimėjimus, net mokslą, ypač psichologiją ir logiką. Čia daug pasiekiama melu ir šmeižtais, bet tai net jauni — nepatyrę žmonės dažnai atidengia ar bent suabejoja jų tikrumu. Kurkas geriau viliotojams eina machinacijos su faktais ir tiesomis. Vienų rodymu, reklamavimu, išpūtimu ar iškreipimais, kitų stropiu slėpimu ar, jei yra galios, uždraudimu žinoti, siekiama tikslo — įtikinti. Žinoma, tos priemonės yra visiems prieinamos, — kaip žmogžudžio peilis, bet dori žmonės jomis nesinaudoja, priešindamies tik tų priemonių demaskavimu, kiek galima, visos ir neiškraipytos tiesos, rodymu, savo pozityviais darbais. Blogiausia tai, kad suktieji paprastai turi daug galimumų tokį pasipriešinimą suvaržyti, nes daug lengviau yra veikti ir kovoti „visomis priemonėmis", negu doromis ir naudingomis. Dažnai tiesos gynėjams prisieina geriau patiems kurią nors skriaudą kentėti, negu tomis „visomis priemonėmis" naudotis. Net tiesa, nuoga gyvenimo tikrovė, atvirais faktais, kada reikalas liečia jaunimą, ypač moksleivius, ne visad galima veikti. Dažnai pedagoginiai, moraliniai, estetiniai ir kiti panašūs sumetimai šią priemonę iš sąžiningųjų atima. Tačiau kai įvairūs viliotojai puola tiek, kad grėsia pavojus užpultųjų moralinei gyvybei, gynimo priemonės taip pat darosi vis stipresnės, kaip silpstančiam ligoniui duodami vaistai.

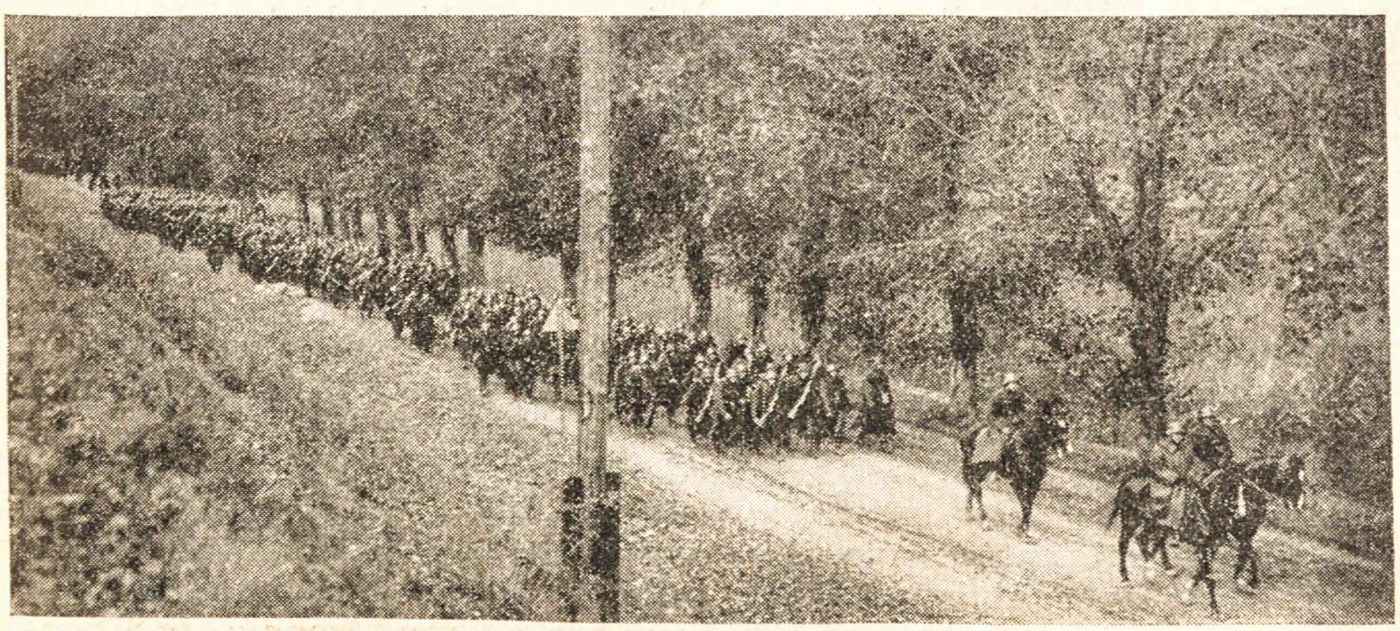

Į ŽYGĮ

„Karys"

KUR STOTI?

Aukšt. Technikos Mokykla

Mokykla siekia atitinkamos specialybės užbaigtų žinių, kurių visiškai pakaktų savystoviam techniškų darbų vykdymui. Mokykloje veikia trys skyriai: statybos, elektro-technikos ir mechanikos. Kad labiau prisitaikintų prie mūsų krašto ūkio reikalavimų, statybos skyrių nuo pernai rudens paskirstė į susisiekimo ir architektūros poskyrius. Mechanikos skyrių taip pat nutarta paskirstyti į mašinų, technikos ir technologijos poskyrius; tačiau jie pradės veikti tik tada, kai mokykla turės geresnes patalpas.

Teoretinėms žinioms papildyti, prie mokyklos veikia šie dirbtuvių skyriai: 1) garo katilų, 2) mašinų su elektros stotimi, 3) kalvė, 4) šaltkalvių, 5) metalų tekinimo, 6) liejykla ir 7) stalių. Mokiniai — elektrikai atlieka darbus prie mokyklos esančiose elektros mašinoms ir aparatams tirti, elektros matavimų ir silpnųjų srovių laboratorijose. Medžiagų atsparumo ir statybos medžiagų bandymus mokiniai atlieka technikos fakulteto šios rūšies laboratorijose.

Mokslo eiga suskirstyta į du pusmečius. Pirmasis baigiasi Kalėdų atostogomis, o antrasis — metų pabaigoje. Metų pabaigoje daromi keliamieji egzaminai iš visų išeitų dalykų; egzaminų laikyti ne-

---

Labai dažnai suktieji tiesiog išnaudoja dorųjų sąžiningumą ir moralinį skrupulingumą. Kai kas, pav., katalikų moralę ir net Šv. Raštą aiškina daug autoritetingiau ir drąsiau, negu mokyčiausi teologai, kad moksleivis, jei ir nebūna įtikintas, turi bijoti galimos klaidos, ypač, kai šitoks „mokslas“ būna nuolatinis ir vienintelis, užtikrintai be jokios kritikos. Kad ten yra suktas sąvokomis spekuliavimas, savo tezių kitų vardu pastatymas ir paskui jų triumfališkas sunaikinimas, ar gali tai moksleivis ar kuris kitas jaunuolis, nežinantis visų logikos taisyklių, bent neįgudęs jas taikinti, suprasti.

Matome, kiek veiksnių valios laisvę apsunkina, kiek galime pasitikėti savo protu ir jausmais, kurie yra paveikiami ir savo keliu veikia apsisprendimą. Tai yra pagrindas pažiūros, kad valia iš viso nėra laisva ir žmogus nėra už savo veiksmus atsakingas. Mums tai rodo, kad mes nesame atsakingi tik už neišvengiamos įtakos padarinius ir tik tada, kada neturime jokių kitų galimumų tiesą surasti — apsispręsti teisingai. Tačiau, aišku, tai neatleidžia nuo pareigos visad savo veiksmams teisingo pagrindo ieškoti. Pagaliau, jei ir nesame morališkai atsakingi už neišvengiamoj kitų įtakoj padarytą netikusį apsisprendimą, kas mums iš to? Žmogaus uždavinys nėra tik nenusikalsti. Mes esam savo laiko kūrėjai, darbininkai ir statytojai. Tėvynės ir artimo gerovė reikalauja darbų, ne tuščio, kad ir teisingo, pasiteisinimo.

Apsispręsti, turėti savo nuomonę ir kelrodį, būtinai reikia. Nežiūrint visų apsunkinimų, tai yra galima — prigimtas tiesos nujautimas, sustiprintas atsargumas, akylumas ir artimų, žinoma, ir išbandytų žmonių nurodymai bei pavyzdžiai retai apvilia.

leidžia tų mokinių, kurie turi daugiau kaip iš trijų dalykų nepatenkinamą pažymį, nors trys pataisos dar galimos.

Į elektrotechnikos ir mechanikos skyrius priimami berniukai, pageidaujama bent nuo 15 metų amžiaus, baigę keturias gimnazijos arba tolygios mokyklos klases ir išlaikę patikrinamuosius egzaminus iš matematikos ir lietuvių kalbos. Į statybos skyrių priimami berniukai, baigę ne mažiau kaip šešias gimnazijos arba tolygios mokyklos klases; be egzaminų priimami baigę VI klases valdžios gimnazijoje, o VI klases baigusieji ne valdžios gimnazijoje turi išlaikyti egzaminus iš matematikos ir lietuvių kalbos. Mokslas elektrotechnikos ir mechanikos skyriuose trunka 5 metus, o statybos skyriuje dar galutinai nenustatyta, bet manoma truks apie 3—3,5 metų. Už mokslą į metus moka 100 litų. Gabesnieji ir darbštūs neturtingi mokiniai atleidžiami nuo mokesčio už mokslą. Taip pat geras skaičius vyresniųjų klasių neturtingų ir gabių mokinių gauna stipendijas po 80 lt. į mėnesį. Be to, prie mokyklos yra įsisteigusi draugija neturtingiems mokiniams šelpti. Vasaros atostogų metu gabesnieji vyresniųjų klasių mokiniai gauna apmokamų praktikos darbų. Mokslas prasideda spalių 1 d. ir baigiasi liepos 1 d. Keliamiesiems egzaminai trunka 15—25 gegužės. Stojamieji egzaminai būna liepos, rugpiūčio ir rugsėjo mėnesių pradžioje. Prieš stojant į mokyklą reikia paduoti prašymą direktoriaus vardu su šiais priedais: 1) išeitojo mokslo pažymėjimu, 2) gimimo metrika, 3) paso nuorašu, 4) gydytojo liudymu ir 5) dviem fotografijoms. Mokinių karinės prievolės atlikimas, Pedagogų Tarybai prašant, atidedamas iki 24 metų amžiaus. Mokykla Kaune.

Mokiniai, išėję mokyklos nustatytą kursą gauna statybos, elektros ir mechanikos techniko vardą su šiomis teisėmis:

1) bet kurį iš anksčiau paminėtų skyrių baigęs technikas gali būti inžinieriaus padėjėju statybos, mechaninių įrengimų, elektro konstrukcijų ir kitokiuose techniškuose darbuose ir būti mokytoju žemesnėse technikos ir amatų mokyklose,

2) statybininkai gali projektuoti ir pasirašyti projektus neviešųjų trobesių iki 2-jų aukštų, sijinės sistemos tiltų iki 20 m. ilgio, hidrantinių įrengimų upėse iki 3 m. aukščio ir žemės ūkio melioracijos darbų; be to, turi teisę savaimingai vykdyti matavimo darbus ir sustatinėti planus išskyriant tranguliaciją ir miestų matavimą bei planavimą,

3) elektrotechnikai turi teisę projektuoti elektros įrengimus, kurių galingumas nedidesnis kaip 5 kilovatai; įrengimai gali būti tik žemos įtampos,

4) mechanikos technikai turi teisę projektuoti mechaninius ir dirbtuvių įrengimus iki 100 arklio jėgų.

Visuose skyriuose labai daug darbo, o ypatingai statybos skyriuje. Į šią mokyklą patartina stoti tik tiems mokiniams, kurie netingi ilgas valandas pasilenkę braižyti ir kuriems gerai sekasi matematika. Labiausiai patartina stoti šion mokyklon ūkininkų vaikams; ypač į statybos skyrių, nes tik šią mokyklą baigę, jie galės daug kuo padėti mūsų suvargusiems kaimo ūkininkams, o tuo pačiu prisidės prie viso krašto gerbūvio pakėlimo.

MŪSŲ KAREIVIAI MOKOSI GAUDYTI PRIEŠUS PADANGĖSE PRIEŠLĖKTUVINIAIS GINKLAIS.
APAČIOJ: RYŠININKAS DARBE.

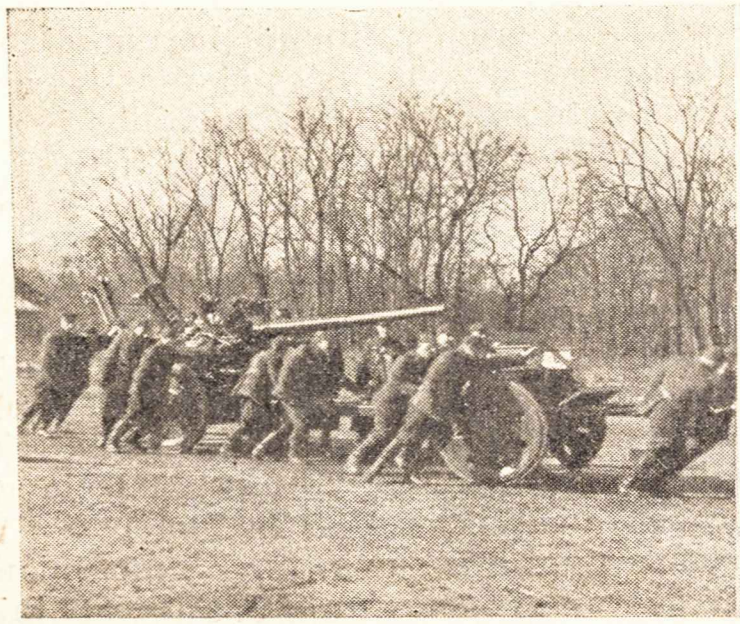

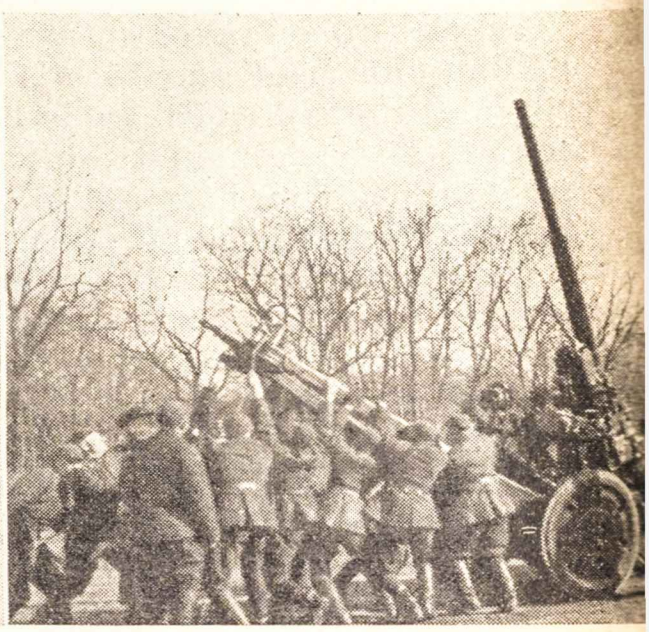

PRANAS KOZULIS

IŠKELIAVIMAS

Neturėjau ašen tada jokio turto,
Kai ėjau iš kaimo miesto sūkurin,
Pakelėmis vėjai sodų vaisius purtė
Ir iš lėto gelto vasara aplink.

Neturėjau nieko, kas minėt būt verta,
Piemenėlio tyrą širdį tik nešiaus
Ir kad ją gegužiuos galima atverti,
Tąsyk nežinojau nieko panašaus.

Vėl kvepėjo sodai ir žydėjo vyšnios,
Vėl trukšmavo paukščiai: — aš ėjau laukais.
— Reikia, — tariau, — dienas man nors kiek paryškint;
Te pabalę skruostai ružavai nukais . . .

Ir buvau apkvaišęs — net mylėt pradėjau,
Nors gerai nespėjau josios nė pažint,
Buvo ji lyg baltas žiedas orchidėjos —
Ji tada atrodė man labai graži.

Obelų šakose suposi varnėnai,
Švilpavo, čiulbėjo — juokės iš manęs,
Ir akis nedrąsiai tarp šakų panėręs,
Rodės tų gegužių jau imu nekęst.

Palikau aš kaimą pasiėmęs širdį
Ir į storas knygas ją kukliai slepiu,
Rudeniai ateina mūsų žemės virkdyt
Ir apdengia viską gelstančiu lapu.

EUG. MATUZEVIČIUS

TIKTAI TU, MAMYTE!

Tai, mamyt, žinotum — tavęs pasiilgau.
Tu sena rožančių varstai vakarais.
Ten, žinau, arimuos linksta lieknos smilgos,
Sidabru pražysta melsvi ežerai! . .

O kad taip jaunystė vieškeliuos pabūtų,
Ir sugrįžtų dienos iš žalių laukų,
Tai, mamyt, sakyčiau, kad čia laime lyja,
Kad ant šito svieto vargti nesunku . . .

Išlydėjai dukrą, dukterėlę jauną,
(Sumirgėjo kraitis saulės gražumu) . . .
Ašarom nulaistei pilkąją palangę,
Kad pergreit paliko motinos namus . . .

Praūliosim, motin, vasarą mes žalią . . .
Varstysi rožančių tujen vakarais . . .
O ar tad mokėsim apraudot nedalią,
Kai su ta jaunyste kažkas negerai?! . . .

Tai nueis tos dienos, nuvys žalios rūtos,
Seserėlė kalne ašaras vis lies, —
Tiktai tu, mamyte, su malda rožančiaus
Niekur neišeisi iš vaikų širdies.

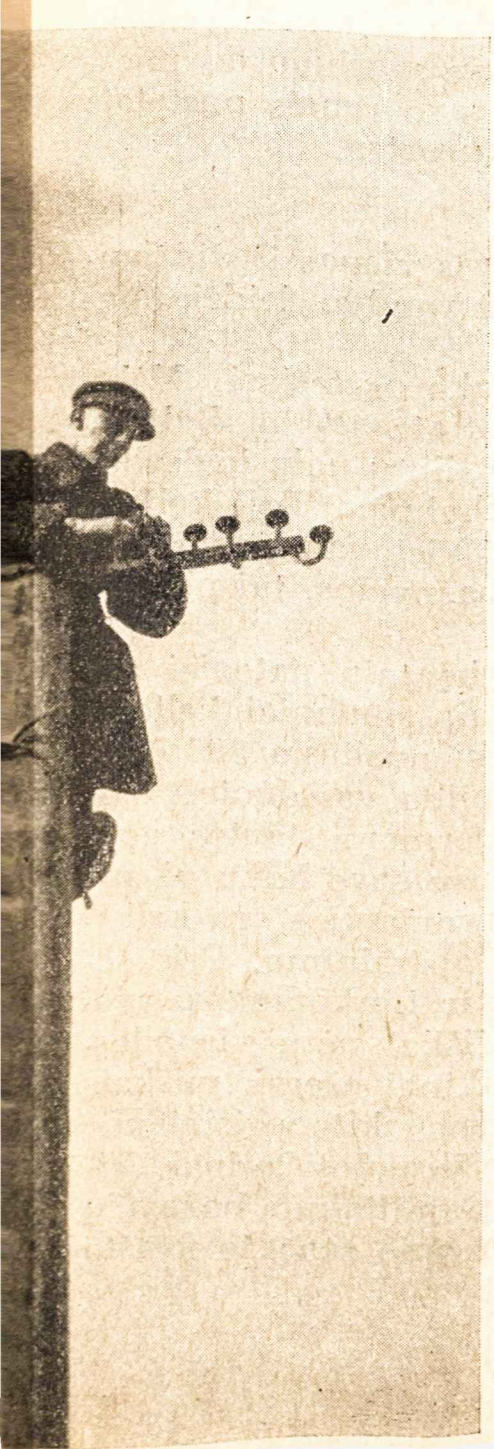

KAZYS KARUŽA

PEIZAŽAS

Tie beržai nusviro,
lyg tos mintys sunkios . . .
O dabar iš beržo
saldi sula sunkias.

Baisios vėtros tilo
ant kalnų ir lauko . . .
Sutemoj žvaigždynai
viršum girių plauko . . .

Beržas dainoj svyra, —
dienos lengvos sunkios.
O dabar iš beržo
saldi sula sunkias . . .

yra Sundborno bažnytkaimis, kur gyveno žymus švedų dailininkas (tapytojas) Karolis Larsson.

Toje provincijoje jau nuo senų senovės yra išsilaikiusi sena ūkininkų kultūra ir gražūs tautiški rūbai. Dėka meniškos Anderso Zorno rankos dalanietės ir delaniečiai pasidarė žinomi visam pasauliui.

Į kalnuotąją šiaurę

Daugelis mano, kad ilgai ištįsusioje Švedijoje Stokholmas yra geografinis centras. Toli gražu ne, šis centras yra 10 val. važiavimo greituoju traukiniu į šiaurę, „Norrlande". Visa pakrantė iki Sundsvallio yra didžiulių lentpjūvių ir popierio įmonių centras. Turistams puikiausias susisiekimas ir geležinkeliu ir garlaiviais. Ypač įdomi yra septynių valandų kelionė garlaiviu Angernanelfo upe pavandeniui iki Sollefta miestelio.

Norrlande svetimšalis gali susipažinti su miškų pramone visose jos stadijose. Šimtai milijonų medžių kasmet iškertama ir sieliais plukdoma iki pakrančių, kur paskui sunaudojami vieni kurui, kiti įvairiems rakandams, treti celiuliozui ir popieriui. Norrlando miškuose slepiasi visas didžiulis Švedijos turtas.

Vidury Norrlando yra didelė Jamtlando provincija, viena iš charakteringiausiųjų Švedijoje. Joje daug garsių vietų turistams ir daug oro kurortų. Čia vasarą, o dar daugiau žiemą suplaukia turistų. Svarbiausias miestas, Ostersemdas jaukiai išsitiesęs prie gražaus Storsjöno ežero.

Savo vietovaizdžių grožiu pasižymi Härjadaleno provincija, kuri administratyviškai priklauso Jämtlando. Švedai Härjadaleną praminė „Dievo užmirštu kraštu". Ši provincija neturi nė vieno miesto ir luksusinio viešbučio, bet užtat savo aukštais kalnais pašliūžininkams, o vasarą kalnų turistams tikras rojus.

Į šiaurę nuo Jämtlando prasideda Laplandija, neišsemiamų geležies rūdos kalnų provincija, (prie Gällivares ir Kirunos). Nuo to laiko, kai Laplandijos ekspresai, patogiais vagonais veža į arktines sritis, net iki ašigalio, kelionė po Laplandiją nebėra jau jokia ekspedicija, kuriai reikėtų daug ruoštis. Vidurnakčio saulė (baltosios naktys. Ten porą mėnesių naktimis taip šviesu, kad naktį net puikiai galima skaityti), laplandiečių gyvenimas, sniegu apdengti kalnai labiau pietų žmogui įduoda pasiryžimo ir ištvermės jėgų.

Tuo baigiu šiuokart gana sausoką ir, žinoma, trumpoką Švedijos geografinį vaizdą. Nenusiminkit, būkit kantrūs, kitą kartą pratarsiu apie Melaro ežero karalių, šiaurės Veneciją — Stokholmą. Parašysiu daug gražių prisiminimų.

KITAM „ATEITIES" NR.

raštus siųsti iki V.27. Tame nr. duosime abiturijentams žinių apie Karo Mokyklą, Pedagoginį Institutą (apie kitas buvo pernai metais), kun. J. Juozevičiaus originalų straipsnį apie gegužės mėn. „Mirijam", K. A. Sušinsko ir k. Paskelbsime meno ir korespondencijų konkursų rezultatus.

A. A. KUN. VYTAUTAS LAPŠYS

Mūsiškio Vytauto Didžiojo Universiteto Teologijos-Filosofijos fakulteto Teologijos skyrius kiekvienų mokslo metų pabaigoj išleidžia vis naują, didesnį ar mažesnį, kunigų būrelį, kurie paskui išsiskirsto dirbti trijose Lietuvos vyskupijose: Kauno, Panevėžio ir Kaišiadorių. Praeitais 1935 metais tokių baigusių buvo 28. Kunigo šventimus jie buvo gavę Birželio mėn. 15 d. (paskutinė pavasario semestro diena).

Šventimų gavimo ir pirmųjų šv. Mišių atlaikymo dienos kunigo gyvenime yra jam atmintinos per visą gyvenimą. Dėl to įprasta tų dienų atsiminimas bet kuo pažymėti. Paprastai, tatai daroma atsispausdinant atitinkamų paveikslėlių su pritaikintais tekstais. Tačiau pernai baigusieji 28 kunigai buvo sumanę tą jų gyvenimo reikšmingą įvykį pažymėti kitokiu, turiningesniu būdu: jie išleido kolektivinį (sudėtinį) veikalėlį, tokią (32 pusl. didumo) knygutę, kurion jie sudėjo: Kauno Arkivyskupo Metropolito Juozapo Skvirecko žodį, tartą jiems po šventimų suteikimo, Arkivyskupo Metropolito ir Panevėžio bei Kaišedorių vyskupų atvaizdus, Metropolijos kunigų Seminarijos Rūmų atvaizdus su a. a. Maironio atvaizdu, profesorių atvaizdus, savo pačių kolektivinę grupę ir dar keletą atvaizdų iš savosios aplinkos. Bet svarbiausią tos gražios, su skoniu išleistos knygelės dalį sudaro mintys, kurių mažesnį ar didesnį žiupsnį yra ten įrašęs kiekvienas tų 28 jaunųjų kunigų. (Dėl to ir visas leidinėlis pavadintas: „Dvidešimts aštuonių leidinys. Didžioji Pasiuntinybė. Kaunas, 1935"). Visų mintims padėta bendra antraštė: „Manoji kunigystė". Minčių eilė — prisilaikant jų autorių pavardžių abėcėlinės eilės.

Tas kiekvieno 28 autorių minčių žiupsnis čia yra lyg jo sielos būdingiausias bruožas, lyg savęs apibūdinimas, lyg šūkis, su kuriuo jaunas Kristaus darbininkas yra pasiryžęs išeiti gyveniman ir jį gyvendinti.

Kaipo skaitęs sakytai teologų laidai pedagogikos istorijos paskaitas, ir aš turiu šitą knygelę su dedikacija ir visų 28 parašais. Ji man malonus ir brangus mano klausytojų atminimas. Dėl to dabar vartau ją ir žiūriu, kokių minčių čion yra įrašęs kun. *Vytautas Lapšys*. Štai jos:

„Viešpatie, mano Dieve ir mano viskas, iš savo neapsakomo gerumo pašaukei mane Tau tarnauti, padarei mane savo kunigu.

Tu liepei sekti Tavim — mano didžiausias troškimas įvykdyti ne mano, bet Tavo valią. Esu kunigu, kad tapčiau Tau auka. Aukoju Tau jaunatvės jėgas, meilę, darbus, kentėjimus ir visą save.

Tu ieškojai paklydusių sielų — duok, kad Tavo vardu sielas apvalyčiau nuo nuodėmių ir atverščiau prie Tavęs laimės ir džiaugsmo Šaltinio.

Tu parodei begalinę meilę — duok, kad mano širdis sutirptų Tavo ir artimo meilės liepsnose.

Pasakei: „prašykite ir gausite" — maldauju, padėk man būti šventu kunigu, būti vertu antrojo Kristaus vardo. Visas mano gyvenimas tevirsta ištikima Tau tarnyste, Tavo karalystės platinimu.

Viešpatie, Tavo noras — mano troškimas".

*

* *

Taip buvo labai neseniai, tik pereitais metais. O kas šiais metais? Šiais metais, galime drąsiai sakyti, kad to jauno karšto Kristaus darbininko visi troškimai jau yra įvykę: jis buvo tikra Dievo auka, jo širdis jau yra sutirpusi Dievo ir artimo meilės liepsnose, jis išmeldė jau malonę būti šventu kunigu, ir nukeliavo iš mūsų tarpo pas Tą, kuriam pasiaukojo, platindamas Jo karalystę mūsų Tėvynėj pastoracijos ir katalikų akcijos nenuilstamu darbu... Štai jo trumpo, bet nepaprastai turiningo gyvenimo keletas datų:

Vytautas Julijonas Lapšys gimė 1908. I. 22. Suvainiškių miestely (Rokiškio apskr., ant Latvių sienos) Zigmanto ir Viktorijos Janužytės Lapšių šeimoj. Jo gimdytojai čia turėjo ir tebeturi vaistinę. Per karą Vytautas buvo Maskvoj. Grįžęs Lietuvon 1927 m. baigė Panevėžio gimnaziją ir tais pat metais įstojo Lietuvos Universiteto Medicinos Fakultetan, kuriame studijavo mediciną trejus metus. 1930 — Vytauto Didžiojo — metų, Rugsėjo mėn. 9 d. įstojo į Metropolijos Kunigų Seminarijos III-jį rengiamąjį kursą ir po penkerių metų (vieneri metai rengiamojo filosofijos ir ketveri teologijos universitetinio kurso) studijas baigė. Kunigu įšventintas 1935. VI. 15, pirmąsias šv. Mišias atlaikė savo gimtųjų Suvainiškių bažnyčioj 1935. VI. 30 d. Būdamas Panevėžio vyskupijos kunigas, gavo vyskupo paskyrimą į Uteną. Iš prigimties turėjęs neperstipriausią sveikatą, be atvangos dirbdamas pastoracijos ir katalikų akcijos darbą, persidirbo; be to, žiemą stipriai persišaldė; tat keletą savaičių sunkiai pasirgęs, 1936.IV.17. užmigo Viešpatyje. Kūnas palaidotas Utenos kapinėse 1936. IV. 19. (per Atvelykį) dalyvaujant didžiuliai žmonių miniai, daugeliui kunigų ir katalikiškų organizacijų vėliavų; tarp jų buvo ir studentų ateitininkų medikų „Gajos" korporacijos vėliava, po kuria velionis buvo stovėjęs studijuodamas mediciną V. D. Universitete.

Savo gimdytojų noru pradėjęs studijuot mediciną (ir velionies vienintelė sesutė Vanda yra medikė odontologė, jau universitetą baigusi), a. a. kun. Vytautas betgi, kaip kitados žvejys Simonas Jono sūnus, Viešpaties buvo skirtas kitokiam darbui. Anam Kristus pasakė, kad jis turėsiąs žmones žvejoti, o a. a. Vytautui, kad jis turėsiąs žmonių ne kūnus, bet sielas gydyt. Jis tat ir paklausė. Bet ir kūno gydymą jis mėgo: per visą seminarijoj buvimo laiką, jis buvo curator infirmorum, t. y. ėjo seminarijos gydytojo padėjėjo pareigas, kai kuomet labai vykusiai padarydamas net gana rimtas operacijas. Bet tikrasis jo pašaukimas — buvo sielų gydymas: žodžiu, darbu ir plunksna. Jis suspėjo palikti net keletą plunksnos darbų, kurių vieni jau išspausdinti, kiti dar rankraščiuose. Savo pašaukimo darbui jis rengėsi iš kitų savo draugų išsiskirdamas. Apie tai jie geriau žino už mane, ir tikiuos kuomet plačiau apie jį papasakos.

Aš čia suminėsiu tik išspausdintus velionies plunksnos darbus: 1) Bedievybė, socializmas ir darbininkija, Kaunas 1933, 32 psl.; 2) Hubertus-Kraft, Graf Strachwitz, Didžiūnas. Romanas, Kaunas 1934, 112 psl.; (redakcija); 3) Didžioji Pergalėtoja. Marijampolė 1934, 44 p.; 4) Už visus visiems. „Šaltinio" priedas Misijų Dienai. Marijampolė 1935, 32 psl.; 5) Auka Aukai. Primicijų dovanėlė. Kaunas, 45 psl. Šioje paskutiniojoje yra plačiau išdėstytas autoriaus Credo, t. y. kaip

jis vaizdavosi kunigo uždavinius ir darbą. — Atsiminkim dar, kad velionis didumą šių knygelių (2, 3 ir 5) yra s a v o l ė š o m i s ir išspausdindinęs!

*

* *

Mano pažintis su vėlioniu Vytautu eina nuo jo studentavimo laikų Medicinos fakultete. Tuo laiku jis nekartą yra pas mane atsilankęs į namus, ir mudu kalbėdavova įvairiais aktualiais katalikų akcijos klausimais. Jam rūpėjo ir darbo žmonių klausimai; dėl to jis parašydavo straipsnelių (to iš kitų studentų retai susilaukdavau) ir į mano redaguojamąjį „Darbininką".

Ir studijuodamas teologiją Metropolijos Kunigų Seminarijoj nebuvo paliovęs domėtis katalikų Akcijos ir visuomenės klausimais. Dėl to kiekvieną kartą kai tik nuvykdavau Seminarijon paskaitų, vėlionis visuomet, po paskaitos, jei tik turėdavo truputį laiko nuo savo pareigų, stengdavosi mane susigauti profesorių kambary, ir mudu pasikalbėdavova dienos klausimais. Šiokiais pasikalbėjimais jis mane ir „suagitavo" net jo gimtąjį Suvainiškį pasiekt ir tenykščioje katalikų jaunimo (pavasarininkų) šventėje dalyvauti. Rytojaus dieną ekskursavova pėkščiomis po Suvainiškių gražias apylinkes šiapus ir net anapus sienos (latvių pusėj). Tai buvo viena malonesnių mano gyvenimo dienų (1933 metų Birželio mėn. paskutinėmis dienomis).

Paskutinį kartą su Vytautu mačiausi 1935. IX. 4 d., kuomet jis, tuo laiku su reikalais atvykęs iš Utenos į Kauną, buvo užėjęs mane pasveikint vardinių proga. Paskui šių metų Velykų metu Kaune nustebęs patiriu Vytautą sunkiai sergantį ir kažin ar besulauksiantį Velykų. Velykų sulaukti jis dar pajėgė, bet Atvelykio jau ne.

1936. IV. 19. tariau jam paskutinį atsisveikinimo žodį Utenos kapinėse. Dabar atsisveikinu čia: „Mielas kunige Vytautai! Tu savo pasirinktąjį uždavinį puikiai nepriekaištingai atlikai, kaip tikras Kristaus riteris „be baimės ir be priekaišto". Kitaip pasakant, Tu savo pasirinkto darbo egzaminus puikiai išlaikei! Nes kas gi yra mūsų gyvenimas, jei ne egzaminų išlaikymas pagal Dievo mums nurodytą įvairių mūsų pašaukimų programą? Visagalis Gyvybės ir Mirties Viešpats su Tavim pasielgė kaip kiekvienas egzaminatorius kad elgiasi: Jis Tavo darbo pat pradžioj pamatė, kad Tu savo kursą puikiai moki. Dėl to Tavęs toliau ir nekamavo, gyvenimu nevargino, bet pasakė: „Pakanka! Ateik! Ilsėkis!"

„Taigi, mielas Vytautai, karštasis Dievo darbininke, ilsėkis Viešpaties amžinoj prieglobsty ir melskis už mus! O mes likusieji savo vargus vargti Tave visuomet atminsime, kaip pavyzdingiausį darbininką mūsų šeimos, kurios ir kiekvienas narys yra pasiėmęs atlikti tą patį uždavinį, kurį Tau ir Tavo visiems 27-ms draugams prie kunigiškų šventimų 1936. VI. 15. priminė ir Arkivyskupas Metropolitas Juozapas:

Naujinti visa Kristumi!"

1936.V.6. *Pr. Dovydaitis*

REKOLEKCIJOS, REKOLEKCIJOS!

Visose gimnazijose gavėninis susikaupimas ir atydesnis žvilgsnis į savo sielą praėjo su pakilusia dvasia ir entuzijazmu. Daugelyje gimnazijų šiųmetinės rekolekcijos davė naujų gražių planų, naujų šūkių. Ypač pažymėtino pasisekimo turėjo, kaip iš laiškų Redakcijai paaiškėjo, Panevėžio Vyskupijos gimnazijose vestosios mūsų bendradarbio ir jaunuomenės didelio draugo kun. Alf. Sušinsko rekolekcijos. Jis visur buvo išlydėtas su dovanom, adresais ir gėlėm. Kitose vyskupijose rekolekcijas daugiausia vedė vienuoliai, T. T. Jėzuitai ir Marijonai.

BENDRADARBIAI SAVO FOTO

jau sukruto siųsti. Tačiau atsirado daug neaiškumų. „Ateities“ puslapius užpildantieji moksleiviai tokie kuklūs, kad nežino, ar jie galį skaitytis bendradarbiais ar ne. Visiems, kurie mūsų klausėsi ir kurie abejoja, pranešame, jog bendradarbiais yra tie, kurie ką nors „Ateity“ spausdino. Tat ir korespondentai, nors ir mažiausieji, taip pat yra bendradarbiai.

Šio neaiškumo pasėkoj foto siuntimą „Ateities“ albuman dar pratęsime — iki birželio 1 d.

KORESPONDENTAI IR KORESPONDENCIJOS

1934 m. pasikeitus „Ateities“ Redaktoriams buvo įvestas „Ateitin“ naujas skyrius „Mokykloj ir gyvenime“. Čia mūsų korespondentai vaizdavo ir vaizduoja mūsų mokyklų judėjimą, rodo jų veidą ir kelia savo sumanymus. Mūsų moksleiviją šis skyrius gyvai suįdomino. Jį skaito keliolika tūktančių skaitytojų, ne tik mūsų žurnalo prenumeratorių, bet ir visų kitų. Ir kiti moksleivių žurnalai šiuo „Ateities“ gestu susidomėjo ir tokius skyrius įvedė. Eidami į antrųjų darbo metų galą, mes nebepasitenkiname tuo, ko pasiekėme, mes nenorime sustoti, bet siekti toliau ir duoti naują toną. Mes pradedame nuobodžiauti ir paskęsti tuose sausai paduodamuose valdybų sąstatuose ir susirinkimų-susirinkimėlių tik registracijose. Galį pradėti atrodyti, kad gimnazijų kronikos nori pavirsti, pasakysime, nuovados raštine. Kol to dar nesulaukėme, bendromis jėgomis mėginkime, šoktelėti pirmyn, duoti vėl šio to naujo. Tegu korespondencijose nebus suminėti visi susirinkimai, bet vienas kuris reikšmingesnis. Tada galite suminėti ne tik skaitytųjų novelių ar eilėraščių vardus, bet parodyti ir jūsų literatų veidą: kuo jie labiau domisi, kokios idėjos juos žavi, kuo jie seka ir p. Į vieną numerį parašysite, pav., apie literatus, kitą kartą apie kraštotyrininkus, trečią kartą apie sportininkus ir t. t. Viename nr. turėdami Jūsų gimnazijos kurios srities mėgėjus, mes ir visi skaitytojai susidarys vaizdą ne tik apie tuos žmones, bet ir visą gimnazijos pažangumą. Lygiai neužtenka sausai parašyti, kad tas po to, o anas po ano skaitė ar ką kitą darė. Reikia griebtis kūrybiškumo: gyvai, įdomiai parašyti, rasti kokią naują formą, gyvą rašymo būdą. Tada Jūsų korespondencijas ryte rys. Galima daryti pasikalbėjimus, šaržuoti savo garsenybes, by tik būtų gyva, vaizdu. Juk ir apgalvotas šaržas gali gražiai parodyti, net pabrėžti kieno savybes, gabumus, o ir jumoristinis stilius lygiai gali pasiekti to, ko ir rimtasis. Kokia kieno dūšia, kaip kam lengviau išsireikšti, taip tas tegu ir stengiasi. Jei mūsų korespondentai galvos, ko naujo jie gali duoti sekančiam numeriui, tai mes tada tikrai įdomiai atrodysim. Juk ir dabar, galime pasidžiaugti, tokios inicijatyvos sutinkame. Rimtasis Rokiškio tonas, linksmasis Mažeikių, Skuodo, karingasis Alytaus, Šakių, dalinai Kėdainių ir t. t. daro pastangų būti imponuojančiu. Bet ir tai tik kartais. Tačiau toliau — visi, o visi — tikimės užsidegs šiuo gražiu inicijatyvos troškimu ir Redakcijai, ir sau, ir visiems Lietuvos moksleiviams padarys džiaugsmo. Linkime sėkmės.

ALYTUS

— Euch-kų veikimas nuolat plečiasi. Kapelionas ir vadai kaskart patiekia sėkmingesnių veikimio planų. Prieš Velykas visus narius kapelionas perleido per savo „cenzūrą“ ir paliko tik tuos, kurie sąžiningai atlieka savo pareigas. Vis dėlto po „cenzūros“ ne tik narių skaičius ne-

sumažėjo, bet dar naujų prisirašė. Nariams įteikti nauji nario bilietėliai.

— IV.4 euch.-kai pirmąjį kartą Alytuj suvaidino Pailerio 2 veiksmų su prologu inscenizuotą dramą „Šv. Agnietę". Režisavo kapel. Vaitiekaitis. Pasisekė labai gerai. Manoma dar kartą statyti. Ypač gerai pasirodė p. mok. Meškelis (Simpromijus), *K. Žilinskaitė* (Agnietė), *M. Vyšniauskaitė* (Superba) ir *M. Višochas* (Vaidila). Į Vakarą buvo atvykę ir Vilkaviškio euch-kų atstovai, kurie širdingai sveikino alytiškius.

— Nors literatų pirmininkas, „Moksleivyj" kitus „gązdino" ir išvadino nieko nedirbančiais „veikėjais", vis dėlto pavieniai nariai daug daugiau parodo veiklumo negu pirmininkas ir v-ba. III-28 literatai surengė Putino Vasario teismą ir IV-2 Bitės minėjimą. Teismas buvo labai silpnas, visos kalbos sukosi tik apie mažareikšmį faktelį, o esminiai dalykai buvo užmiršti. Ypač puolėjai daug niekų pritauzijo. Į teismą atvyko ir p. insp. Kuzmickis, kuris pasakė gan ilgą kalbą. Vasaris pasmerktas sąlyginiai. Sprendimas visus juokino, nes buvo jau anksčiau parašytas. Petkevičaitė gan gražiai paminėta. Nutarta jubiliatę pasveikinti. Literatų laikraštėlio reikalai pašliję. V-ba buvo nutarusi prisidėti prie „Dziego", bet paskutiniu laiku su redaktoriais susikivirčijo. Prieš Velykas paskelbtas novelių konkursas su dovanomis. Be to, mok. Šukys kviečiasi Cvirką ir kt. norėdamas suruošti literatūros vakarą. Atrodo, kad būtų geriau, kad ne mokytojas sau rinktų patinkamus rašytojus, bet leistų patiems literatams pasirinkti, kaip ir kitur daroma.

— Pedagoginės savaitės proga gabesnieji literatai surengė literatūros vakarą. Labai gražiai pasirodė *Dvilinskas* ir *Kružas* (abu V kl.). Pirmojo gan gražus stilius, naujoviški palyginimai, antrasis suįdomina visus novelės intrigomis ir linksma pabaiga. Gabumų rodo ir *Narvydaitė*, bet kiti žanrai jai gal geriau sektųsi, negu poezija. *Kasmatė*

BIRŽAI

— *Didelis moksleivių muzikos-literatūros vakaras Biržuose* įvyksta gegužės 20 d. Į vakarą yra kviečiami aplinkinių gimnazijų literatai. Numatoma, kad bus svečių iš Rokiškio, Panevėžio, Linkuvos, Šiaulių, o iš Pasvalio net ir visa ekskursija (apie 40-50 žmonių). Programoje dalyvaus stipriausios svečių ir savųjų jėgos. Nekantriai laukiame.

— Į Rokiškio gimnazijos literatų rengiamas gegužės 23, 24 d. „rungtynes" (konkursą) biržiečiai žada komandiruoti: *Pr. Matulytę, Br. Krivicką ir Eug. Matuzevičių*. Tikisi ši tą laimėti.

— Taip pat į Rokiško gimnazijos šachmatininkų rengiamą turnyrą (V 23, 24 d.) biržiečiai žada pasiųsti savo atstovų. Kol kas dar nenustatyta, kas važiuos.

— III.27 d. įvyko įdomus vyresn. literatų susirinkimas. Plačiai, gyvai ir įdomiai mokyt. *E. Mikalauskaitė* išnagrinėjo Simonaitytės *„Aukštvjų Šimonių likimą"*. Savo kūrinėlius skaitė: *Jonas Kiseliūnas, P. Drevinskas ir kt.* Į susirinkimą, be literatūros mokytojų, buvo atsilankę direkt. *J. Vosylius* ir muzikos mokyt. *K. Linkevičius*.

— III.21 d. įvyko steigiamasis mergaičių sporto būrelio susirinkimas gimnazijos salėje. Buvo priimtas sportininkių paradas. Būrel. pirm. *A. Alimaitė* perskaitė būrelio įstatus. Direkt. *J. Vosylius* taria žodį. Vėliau — *P. Matulytė* skaito referatą *„Kūno kultūros reikšmė gimnazijos gyvenime"*. Po oficialiosios dalies baletas pašoko keletą šokių scenoje. Pabaigoje išvydome (visai netinkančių mergaitėms!) atletikos numerių. Kai kur perdėm pornografiški atrodė. O, atrodo, gavėnia — ne panašiems šokiams ir numeriams skirta. Reikėtų bent kiek atsižvelgti ir į laiko rimtį. Ką jau padarysi — kaip groja, taip šoka...

Br. Vk.

JONIŠKIS

Iš būrelių veikimo

— Kovo 21 d. religinio b-lio s-me *Kaz. Gaputis* (VII) kalbėjo apie spiritizmą, sukeldamas nemažų ginčų, *Kaikarytė* (V) paskaitė apie gavėnią, o *Lataitytė* (V) susirinkusiems patiekė minčių apie draugiškumą. Įvestas naujas dienotvarkės punktas — mandagumo valandėlė. Nutarta išleisti po Velykų atostogų laikraštėlį. Išrinkta jau ir vardas ir redakcinė komisija, kurią sudaro: *Urmonas* (VI), *Gaigalaitė* (VII) ir *Gaputis* (VII).

— Kovo 28 d. sušauktas ir literatų s-mas. Kūrybos davė: *D. Rutkutė* (IV) ir *Gaputis* (eilėraščiais); *Drakšas* (VII) paskaitė feljetoną. Kritikavo: *Ralys* (VII) ir *Drakšas*. Leidžiamas laikraštėlis — „Jaunystės lapai". Redakcijos komisijon įeina: *Dapkevičiūtė* (VII), *Valiukas* (VII) ir *Ralys* (VII). Be to, paskelbta konkursas parašyti geriausiam eilėraščiui ir novelei, kurių terminas baigiasi gegužės mėn. 1 d.

Rengiamas didžiulis motinos dienos minėjimas

Teko patirti, kad bendrame posėdy, prieš Velykų atostogas, visi trys, esantieji mūsų mokykloj, būreliai (literatai,

scenos mėgėjai ir religininkai) nutarė surengti didžiulį motinos dienos minėjimą.

Kaz. G.

JURBARKAS

„Iš visur kuopelės pavasarį sveikint išlindo"...

— Paskutiniu laiku be eucharistininkų, literatų, istorikų jau įsiregistravo matematikai, gamtininkai, kraštotyrininkai, na, o jei dar pakels galvas menininkai, sporto mėgėjai — tada koks nors Krizas neiškęs nepasakęs: „Taip sumišai besijuokiant, štai ūžimas pasikėlė; viens plonai, o kits storai pro nosis švilpavo suole ir didžia godone Morfėjų be priprovų gyrė".

III.14 suruoštas paskubom neviešas „Skirgailos" teismas. Kaltino: *V. Šimaitis, Pamataitis* ir *Vasiliauskas.* Gynė: *D. Jankevičius, V. Sabaliauskas* ir *Kutkaitis.* Teismo perzidiumą sudarė: *Lukoševičius Pr.* — (pirm.), *Pušinskaitė, Vakselis, Jokūbaitytė;* teismo sekretorius — *P. Špokas.* Liudininkų, esant bylai labai aiškiai, nebuvo.

Skirgailą kaltino kaip asmenį, politiką, valdovą ir krikščionį. Tiek gynėjai, tiek kaltintojai laikėsi kraštutinumų: ir vieni ir antri pliekėsi žodžiais, lyg sofistai už pinigus. Gynėjai stipriai apardė kaltintojų frontą, nes šis kažkodėl silpnai laikėsi. Įtikinamiausiai kalbėjo *V. Šimaitis.* Koks bus sprendimas dar neaišku.

III. 21 suruoštas a. a. Pr. Vaičaičio minėjimas. Jo gyvenimą nušvietė *P. Špokas,* o kūrybą — *V. Šimaitis.*

Po 2 dienų rekolekcijų visi katalikai buvo išėję su „res frumentarium" į pamituvio šilojus pasigėrėti gamta. Kapelionas ta proga pranešė, kad eucharistininkų valdyba skelbia Motinos Dienai pritaikytu turiniu vieno veiksmo vaidinimėlio konkursą; vaidinimėly turės būti iškelta doro vaiko meilė savo motutei. I-ji premija — 15 lt., II-ji 5 lt.

Avienas

KAIŠIADORYS

— Religinio būrelio berniukai išsirinko sau atskirą valdybą: *V. Raudeliūnas* (V kl.), *H. Martusevičius, V. Uloza* (IV kl.). Ateityje rūpimus berniukams klausimus nagrinės be mergaičių. Mergaitės taip pat išrinko sau atskirą valdybą, bet kadangi jos yra labai paslaptingos, apie jas dar nieko nesužinota. Susirinkimo gale visus linksmino dijalogas „Pas gydytoją". Jį išpildė *J. Cibulskas* ir *Br. Vitkauskas.*

Viso religinio būrelio (mergaičių ir berniukų) pirmininkas *A. Sodonis.* Būrelis stiprėja ir daro įtakos moksleivių gyvenime.

— III. 18 d. vakare, apie 50 religinio būrelio narių buvo nuvykę pasveikinti J. E. Kaišiadorių vysk. *Juozapą.* Ganytojas tarė savo malonų žodį ir džiaugėsi būrelio įsikūrimu.

— Įsisteigė ir Matematikos-fizikos ir menininkų būreliai. Matematikos būrelį globoja mok. *L. Nastopka,* pirmininkauja *J. Jacevičius* (V kl.). Menininkus globoja dail. *A. Juškevičius,* pirmininkauja *St. Arbačiauskas.* Šie du būreliai jokio veikimo dar nerodo.

Kai kurie moksleiviai, laike vasaros atostogų, žada kviestis pasisvečiuoti pas save į tėviškes klaipėdiečius moksleivius (žinoma, jei klaipėdiečiai nebus išdidūs ir neatsisakys). Kaišiadoriečiai nori arčiau pažinti klaipėdiečius, su jais susidraugauti, pažinti jų gyvenimo sąlygas, vargus, džiaugsmus. (Sveikintinas sumanymas. *Red.).*

St. Pet. Donatas

AUŠRA

Dar neseniai pasigyrėm, kad įsisteigė religinis būrelis, o dabar jau, kaip girdėt, nyksta. Ir pirmininkas žada atsistatydinti. Nepavyko jo planai. Kapelionas sako, jog jo darbas buvo tik įsteigti, o kas toliau organizuos, kas vadovaus — jam nerūpi. Bet vis tik po Velykų žada dar valdybą perrinkti, gal ta ką naujo sugalvos. Lauksime!

Kiti būreliai irgi nelabai stiprių kojų. Tik sportininkai, kol kas, dar smarkūs.

Aušrokas

KAUNO III GIMNAZIJA

Š. m. balandžio 25 d., pirmą kartą po gavėnios suruošėm linksmą vakarėlį. Vaidybos sekcijai gerai pasisekė suvaidinti 3 v. komediją: „Amerika pirtyje". Gausiai apsilankiusi publika buvo labai patenkinta, tuo mumyse sukeldama dar didesnę darbo nuotaiką. *Gadonaitė* (VII kl.) padainavo keletą dainelių. Po programos turėjom progos su savo svečiais gražiai pažaisti.

Lauksime dar tokių vakarų!

Audra

„PAVASARIO" GIMNAZIJA

— III.29. įvyko literatų „Biliūno" vardo būrelio susirinkimas. Praėjo pakilusia nuotaika. Dalyvavo pradedant IV klase ir veik visų aukšt. klasių mokiniai. Kūrinius skaitė *K. Aukštakalnis* (VI kl.), *V. Sipavičius* (VI kl.) ir *Martinonis* (V kl.).

— IV-10 sušauktas biliūniečių ekstra pasitarimas. Nutarta suruošti literatūros vakarą paminėjimui motinos dienos 3 ar

10 gegužės. Taip pat žadama pakviesti ir rašytojų-poetų.

Povelykinė nuotaika mus jau pasiekė. Pamokose jau mokiniai nerimsta; dalis skaito minutes žingsniuoti į Mickevičiaus slėnį, kitus kitokios pavasario „marnastys“ traukia.

— Poatostoginėmis dienomis mūsų gimnazijoj pradėjo praktikuotis V. D. Universiteto prof. J. Ereto vadovaujamieji germanistai studentai. Galite vaizduotis, kokia įdomi nuotaika, kai klasėn suvirsta koks 20 jaunų mokytojų. O vis dėlto jie negailestingai spaudžia. Ir mūsų Redatorius taip pat kartu maišosi.

Neo-linas

KĖDAINIAI

Įsisteigė Religinio Auklėjimosi būrelis

— Kovo mėn. 7 d. įvyko steigiamasis Religinio Auklėjimosi būrelio susirinkimas. Atsilankė virš 90 žmonių. Būta ir tokių, kuriuos nevien religinis auklėjimas vyliojo, nes per valdybos rinkimus agitavo ir siūlė toli gražu nereligiškai nusiteikusius moksleivius. Į valdybą išrinkta: *S. Sėlenas, O. Jaugėlytė, J. Trumpaitė, A. Butkus, Br. Tiškus.* Būrelis tuoj po steigiamojo susirinkimo pasidalino į vyrų ir mergaičių ratelius. Būrelį globoja kap. kun. Sirūnas.

Lavinimosi būreliai Kėdainiuose neprigijo. Pristeigta jų daug, bet gyvo veikimo nėra. Visi snaudžia. Lig šiol veikliam Literatų Būreliui irgi galima būtų palinkėti „saldžių sapnų“.

Taupomosios Valstybės Kasos paskyrė dovanas (knygų) *B. Gerikaitei, J. Grigaliūnui* ir *Šapirai.*

— Einant stoties g-ve visų akys šypsosi: gimnazijos rūmai jau tinkuojami. Turėsime puikius, moderniškus rūmus, aikštelės sportui, pasivaikščiojimui. Tik meilės epidemijai užėjus gali prasidėti kruvini karai su kultūrtechnikais, nes jų mokykla visai arti.

Prieš Velykas keletas mergaičių lankė vargingas šeimas. Daugiau tokių altruistinių darbų!

Vijoklis

P a s t a b a: Faktą, kad mokyt. B. Rutkauskas konfiskavo „Ateitį“ (aprašyta „Ateities“ 2 nr.) korespondentas Vijoklis ir „Ateities“ Redakcija laiko neįvykusiu.

KRAŽIAI

Redakcija gavo vieno literatų būrelio nario nusiskundimą, kad vienas gimnazijos mokinys, kurs nelanko literatų susirinkimus „J. Liet.“ 3 nr. puldinėja būrelio veikimą visai nepatikrintomis žiniomis. Dėl vietos stokos to pranešimo nededame.

KRETINGA

Pranciškonų ordino gimnazija

Nors mūsų gimnazijos korespondentas Stasiulis neįžiūrėjo literatų veiklos, tačiau jie gana plačiai pasireiškia. Daryta minėjimų, skelbta konkursų, o ir susirinkimų šaukta tiek, kiek laikas leidžia. Ypač vykę buvo pastarieji susirinkimai. *Fr. Steponas* skaitė nuosavą novelę, *Br. Jurgutis* recenzavo P. Cvirkos „Frank Kruką“, *A. Rameikis* ir *K. Veverskis* skaitė gana vykusių eilėraščių. Literatams pirmininkauja aštuntokas *K. Ramonas,* globoja mok. *J. Tarvydas.*

Sporto klubo veikimas dar labiau pagyvėjo, gavus bendrabučiui naują, sportiškai nusiteikusį vedėją Fr. Laurenciją O. F. M. Naujasis vedėjas susitaręs su p. Andriejausku jau parūpino sporto įrankių ir dar daugiau žada parūpinti. Paskutiniam susirinkime sportininkai su p. mok. Andriejausku nutarė rengti sporto šventę. Šventei įvairius numerius parengia atskiros sekcijos. Daugiausia darbo tenka instruktorių sekcijai: ji turės parengti ir išmokyti sportininkus pratimų.

Neblogiausiai veikia ir misijonierių būrelis. To būrelio dideliu bičiuliu yra mūsų p. inspektorius B. Tarvydas. Jis iškelia labai gražių ir sveikų sumanymų. Paskutiniu laiku buvo nutarta per kiekvieną ilgąją pertrauką misijonieriams užeiti į gimnazijos koplyčią ir ten visiems trumpai pasimelsti įvairiom intencijom; k. a.: už mokytojus, mokinius, katal. organ. ir t. t. Kiekvienam susirinkime yra per epidioskopą rodomi paveikslai iš įvairių sričių ir kraštų. Misijonieriams pirmininkauja *K. Juknevičius.*

III. 19. buvo VI kl. globėjo šventė. Dar praeitą rudenį VI kl. buvo pasivedusi šv. Juozapo globai ir pasišventinusi globėjo paveikslą. Trumpas klasės ir klasės auklėtojo globėjo paminėjimas buvo III. 20. per šeštą pamoką.

IV. 3. gimnazijos koplyčioj buvo gedulingos pamaldos už a. a. P. Tarvydą. Pamaldas ir paminėjimą rengė velionies klasės draugai. Po pamaldų klasė, klasės auklėtojas ir br. Liudvikas aplankė kapą, uždėjo vainiką ir trumpai pasimeldė.

Goštautas

KYBARTAI

Kybartų gimnazijos korespondentas Tylutis, atsakydamas „J. Liet.“ korespondentui Kurkučiui, mums rašo, jog pastarojo puolimai gimnazijos ping-pong reprezentacinės komandos buvę visai nepamatuoti, nes buvo išrinkti geriausieji žaidėjai. „J. L.“ korespondentas barasi tik dėl to, kad jo neišrinko ir Kaunan nesiuntė...

KUPIŠKIS

— III. 22 d. Religinio būrelio nariai surengė vakarą-koncertą. Vaidinta 5 v. drama „Moksikos kankiniai". Koncerte dalyvavo 2 Kauno Konservatorijos klausytojai. Kaip vakaras taip ir koncertas pavyko gerai. Gauta 173 lit. pelno.

Religiniame būrely dalyvauja 75% kat. moksleivių. Veikia misijų ir labdarybės sekcijos. Prieš Velykas aplankyta ir sušelpta keliolika neturtingų šeimų. Susirašinėjama su liet. misijonieriais. Surinkta apie 2000 p. ž. ir daug blizgučių.

Kas mėnuo R. b. nariams esti bendra išpažintis, Komunija ir agapė. Visi nariai priklauso Jėzaus Širdies Sąjungai — Maldos Apašt.

Susirinkimuose (jie kas dvi savaitės) skelbiami nauji konkursai, disputuojama, skaitomi referatai, Šv. Raštas, kat. laikraščių apžvalga, linksmoji dalis ir t. t.

Po Velykų žada pasirodyti būrelio leidžiamo „Švyturėlio" 2 nr. Numatoma padaryti ekskursija į Panevėžį. Būrelį tvarko energinga valdyba: *J. Morkūnas* — pirm.; *Vasiliauskaitė* — sekr., *Jankevičiūtė* — ižd. ir *J. Šateika.*

Kupiškėnas

LAZDIJAI

Sportuojame

— Po pietų kiekvieną dieną kiemas pilnas sportininkų: vieni žaidžia „kvadratą", kiti „krepšį", dar kiti „akisvaidį" (pusė kiemo žiopso į žaidžiančius!). Ypatingai džiaugiasi krepšiasvydininkai, kad įtaisė žmoniškesnius stulpus. Dabar senuosius ketina atiduoti (nors supuvusius) mergaitėms, nes joms vistiek... Iš viso lazdijokai daug sportuoja ir ateity tikisi susilaukti gerų rezultatų. Antai, gimnazijos ping-pongo komanda smarkiai sumušė miesto žydų rinktinę. Tai pirmasis Lazdijokų laimėjimas ir labai didelis. Gimnazijai laimėjo: *Paransevičius* J. (VII kl.) — 71 taška, *Kulikauskas A.* (VIII kl.) — 33 t., *Daugvila L.* (VIII kl.) — 15 t., tik meistras Tendzigolskis pralošė 18 t. Miesto meistrą Kibaką D. gražiai supylė Paransevičius J. (9:21 ir 12:21). Nieko negelbėjo rinktinei nė specialiai iškviestas iš Marijampolės vienas žaidėjas.

II-ojo trimestro rezultatai apverktini ypatingai septintokams. Jie jaučiasi labiausiai nukentėję ir pasiryžo nuo pamokų, ypač paskutinių nebėgti. Tiems, kurie ketindami sprukti į Alytų, sulaužo „draugiškumo" ryšius, nors ir „broliams", kaip galint smarkiau atkeršyt.

Religinė valanda

— III. 29 d. religinis entuzijazmas daug moksleivių suvedė į salę. Įžangos žodį pasakė gimnazijos kapelionas kun. P. Kirvelaitis ir paskaitė ištrauką iš Jono evangelijos. Padeklamuota keletas religinio turinio eilėraščių. Savo eilėraštį skaitė *Baltutis V.* (VIII kl.) ir *Baltutis Vl.* (VI kl.) momentui pritaikintą novelę. Choras pagiedojo keletą giesmių. Gale gimnazijos direktorius dr. kun. J. Starkus pagiedojo solo. Pirmoji religinė valanda paliko malonų įspūdį dalyviams.

— IV. 4 d. gimnazijos salėj pasižymėjusiems taupytojams Taupomojoje Valstybės Kasoje buvo įteiktos dovanos. Dovanas įteikė gimnazijos direktorius. *B. Miglinaitė* (III kl.) gavo foto aparatą, *V. Juškevičius* (III kl.) — gražiai įrištą Vaižganto raštų tomą ir *Juškevičius E.* (VI kl.) — futbolą.

Silvydis

LINKUVA

Įsisteigė Religinio lavinimosi būrelis

— Būrelis stengsis išauklėti gimnazijos ribose tikrą sąmoningo kataliko lietuvio tipą, suteikti jam absoliučią dvasios laisvę ir subruti kilnios energijos jaunuolius į Kristaus dvasios įgyvendinimo darbą žemėje. Būrelio vadovybėn išrinkta: *Em. Šešeikaitė* (VII kl.), *Ad. Žilgužytė* (VI kl.), *T. Šomkaitė* (VI kl.), *J. Martišius* (VI kl.), *Ig. Burkus* (VII kl.), *A. Paltarokas* (VII kl.).

Šiluvis

MARIJAMPOLĖ

Marijonų gimnazija
Klasių paveiksliukai

II kl. Nedidukai, bet smarkūs. Labai mėgsta žaisti kvadratus. Kaip ir trečiokai, pila ir stalo tenisą. Bendrabuty jie — nepamainomi laiptų sargai po vakaro maldų.

III kl. Trečiokai — tokie žmonės, kurie viską mėgsta: sportuoti, romanus „ryti"..., tik ne mokytis: gimnazijoj užima I-ą (iš antro galo) vietą mokslo pažymiuose.

IV kl. Rimčiausi kandidatai į vyrus (keliems ir ūsai kalasi). Norėdami parodyti savo „vyriškumą" kartais mėgina padūmyti.

V kl. Piliečiai šįmet įsirašę į vyrus. Dauguma jau ir barzdas „grando". Gimnazijos stalo teniso rinktinei išaugino du žaidėju. Plaukas taip įvairus, kad negalima nė išvardinti: pradedant visų šakų sportininkais ar rašytojais ir baigiant fotografais bei kino mechanikais.

VI kl. Šeštokai, tai, su maža išimtimi, tokie vyrukai, kuriems baisiai imponuoja miesčionies žulikėlio tipas. Prieš kitas

klases didžiuojasi savo solidarumu. Solidarumas, draugai, geras daiktas, bet labai gaila, kad jis retai pasireiškia gerame darbe.

VII kl. Taip pat nemažai solidarūs ir solidarumą geriau pareiškią. Mokymosi gerumo atžvilgiu gimnazijoj laimi pirmąją vietą. Ši klasė turi mažiausia neigiamų tipų.

VIII kl. Vyriausia ir mažiausia (skaičiumi) klasė. Aštuntokai po Velykų turi tik savaitę pamokų, o paskui — šlipsai (dabar jau pusė klasės turi) ir bus tikri abiturientai. Nors žmonės ir dideli, bet (gal 3 išskyrus) su jaunesniais moka gerai sugyventi.

Kadangi Sakalas nutūpė, kalba

Radišius

MAŽEIKIAI

— III. 14. į Mažeikius buvo atvažiavusi rašytoja P. Orintaitė. Ta proga buvo sušauktas literatų susirinkimas, kuriame rašytoja laikė paskaitą „1935 metų literatai" (tiesa, paskaiton buvo pakviesti ir mokiniai, tik, deja, nedaug jų teatsilankė). Rašytoja savo paskaitoje išnagrinėjo P. Cvirkos „Žemę maitintoją", I. Simonaitytės „Aukštujų Šimonių likimą", P. Vaičiūno „Saulės lobį" ir A. Miškinio „Varnos prie plento". Paskaita mokiniai liko visai patenkinti, nes joje išgirdo apie laureatų veikalus daug daugiau, negu buvo sužinoję iš recenzijų.

III. 30. įvyko kraštotyrininkų-ekskursantų susirinkimas. Mokyt. J. Šlekys kalbėjo apie kraštotyrininkų darbus. Velykų atostogų metu kiekvienas kraštotyrininkas turįs po atostogų atvežti bent vieną senieną. Mat, kraštotyrininkų būrelis galėsiąs turėti „Alkos" muziejuje savo skyrelį, kurį, be abejo, kraštotyrininkai turi pasistengti sutvarkyti, vadinas, užpildyti eksponatais. Be to, raginta rinkti Mažeikių apskrities senųjų trobėsių aprašymus, tuos trobėsius registruoti. Po to *L. Šeinas* skaitė referatą „Archeologiniai tyrimai ir Prišmončių milžinkapio kasinėjimas", *K. Koscevičius* — apie Klaipėdos krašto lankytinas vietas. Vėliau mokyt. J. Žižys pasiūlė sudaryti tautosakininkų sekciją. Besidominčių tuojau pat atsirado. Kitą susirinkimą kraštotyrininkai nutarė pirmą gražų sekmadienį po Velykų atostogų Leckavoje, 10 km. nuo Mažeikių. Tai bus pirmoji kraštotyrininkų ekskursija „in corpore". *Aretino*

PANEVĖŽYS

Minėjom muzikus Č. Sasnauską ir J. Naujalį

III.28 d. vyrų gimnazijoje įvyko muzikų J. Naujalio ir Č. Sasnausko minėjimas. Į minėjimą atsilankė vyriausiosios mergaičių ir berniukų gimn. klasės, seminaristės ir keliolika svečių. Mokyt. Karka nupasakojo Naujalio ir Sasnausko bijografijas ir kartu palietė dainos grožį. Po paskaitos vyrų gimn. choras dainavo Naujalio „Kur banguoja Nemunėlis", „Močiute mano" ir „Kaip gi gražus, gražus rūtelių darželis". Labiausiai patiko pirmoji ir paskutinioji, kurią net pakartoti reikėjo.

Seminarisčių choras išpildė Sasnausko „Tu mano motinėle", M. Karkos „Elegiją", skirtą a. a. Sasnauskui ir Naujalio „Tėvynės meilė nemari".

Galop jungtinis seminarisčių ir bern. gimn. choras su simfoniniu orkestru (irgi bern. gimn.) sudainavo Naujalio „Pavasarį" ir Sasnausko kantatos „Broliai" ištrauką.

— Seniai lauktas „Mūšos Dobilas" jau spausdinamas. Taisomos korektūros. Netrukus, reikia tikėtis, bus gatavas.

Gytis

Panevėžio Vidur. Amatų-Ruošos Merg. Mokykla

Mūsų mokykloje mokosi 84 mokinės. Mokslas tęsiasi 4 metus, priimamos mergaitės pradžios mokyklą baigusios. Įstojusios mokinės pasirenka laisvai sau specialybę. Specialybių yra daug ir įvairių, būtent: ruošos, siuvimo, dailės darbų, audimo, nėrimo ir knygrišystės. Be to, mes atliekame skyriuose praktiką ir turime teoretines pamokas iš bendrojo lavinimo dalykų.

Praėjusį rudenį perėjome į naujuosius rūmus. Naujuose rūmose klasės ir moderniškas bendrabutis, o sename mokyklos name praktikos skyriai. Mes džiaugiamės, galėdamos mokytis tokioj kultūringoj mokykloj. Išeisime į gyvenimą pilnai pasiruošusios savo specialybei.

Jūs manot, kad mes laikraščių neskaitom, tik kepam ar verdam. Apsiriktumėt tada, nes moksleivių draugai gausiai mus atlanko. Savo spaudos prenumeruojamės virš 50 egz. *Mūrų tetulė*

PRIENAI

Nuotaikingas literatūros vakaras

— III. 15. literatai surengė įdomų ir turiningą literatūros vakarą. Visi prieniškiai, jau neskaitant literatų, jo laukė išsižioję. Ir neapsivylė. Vakaro programą išpildė 6 Kauno literatai ir vienas vietinis. Vakarą turininga paskaita pradėjo V. D. Universiteto literatūros dėstytojas *J. Ambrazevičius*. Toliau vienas po kito savo kūrinius skaitė *F. Kirša, N. Mazalaitė, K. Grigaitytė, K. Zupka, K.*

liškiai, žinoma, neatsisakė ir nuvažiavo parodyti savo galią. Ten turėjo: pingpongo, orasvydžio ir krepšiasvydžio rungtynes. Ir 14-tą dieną vos atvažiavę išeina žaisti stalo tenisą už Šiaulių gimnaziją: *Paberžis, Parulis* ir *Zacharka.* Šiauliškiai šitame susitikime pralošė 6:3; bet nenustoja vilties ryt atsirevanšuoti, o dabar mūsiškiai: *Radvilas, Daudaras, Masaitis, Paberžis, Valentinavičius* ir *Zacharka,* išeina žaisti orasvydžio. Čia šiauliškiams nusišypso laimė ir svetimoje, beveik du kartu didesnėje aikštėje laimi 2:1 (14:16, 15:11, 15:10). Bet nemanykit, kad ir Šiaulių mergaičių gimnazijos sportininkės snaudžia. O ne! Ir jos, nors Klaipėdoje turėjo vos vienas orasvydžio rungtynes, bet laimi 2:1 (15:8; 10:15; 15:7). Įdomiausios tos dienos rungtynės buvo krepšiasvydžio. Joms teisėju buvo žymus Amerikos lietuvis sportininkas Knašas, kuris buvo taip pat ir Klaipėdos gimnazijos krepšiasvydžio komandos treneris. Bet mūsiškiai: *Radvilas, Masaitis, Hofmanas, Daudaras ir Valentinavičius* nors ir svetimoje aikštėje laimi rungtynes 30:15. Kovo 15-tą dieną, dar buvo sužeistos revanšinės rungtynės: stalo teniso ir mergaičių orasvydžio. Abejas laimi Šiauliai, stalo tenisą 5:4; ir orasvydį 2:0 (15:5; 15:3).

Apči!

ATVIRAS LAIŠKAS

Gerb. Redaktoriau,

prašyčiau Tamstos redaguojamame laikrašty atspausdinti šį mano laiškutį.

Praeitame „Ateities" numeryje buvo įdėta žinutė apie Šiaulių V. V. Gimnazijos literatūros būrelį „Mintį". Prie šios žinutės buvo dar, būrelį ir jos valdybą bei globėjus kompromituojąs priedas, skambąs šitaip:

„Redakcija taip pat gavo ir nusiskundimų vakaru. Kai mergaitės ruošė, sako, padarė net 200 litų pelno, o čia tuojau pasistengta visa *prauliavoti,* nors publikos ir nebuvo mažiau. Kažin ar tai apgalvota, kai skundžiamasi materialiniais sunkumais".

— Priedas baigtas — jo mintis ir intencija visiems aiški. O dėl viso šio šmeižto turiu pranešti, kad būrelio „Minties" Šiaulių V. V. Gimnazijoje visiškai nėra; tuo vardu būrelis nustojo veikęs, berods, prieš 2 metu. Kokiais sumetimais korespondentas jį vėl iškasė — neaišku. Kadangi minėto įvykio, t. y., liter. vakaro „aprašymas" liečia mūsų Šiaulių V. V. Gimnazijos 5—8-ųjų kl. literatūros mėgėjų būrelį, tai jaučiu pareigos paaiškinti, kad vakaro pelnas nebuvo „prauliavotas", kaip korespondentas nori, bet paskirtas garbingiems tikslams — būrelio knygynėlio steigimui; buvo nupirktos visos geresnės, neseniai išėjusios mūsų dailiosios literatūros knygos. Dėl minėtos korespondencijos, žinoma, ne suklaidinta redakcija kalta, bet tos žinutės autorius.

Su pagarba

A. Ąžuolas,
Šiaulių V. V. Gimnazijos literatūros mėgėjų būrelio pirmininkas.

Šiauliai, 1936 m. kovo 29 d.

Redakcijos pastaba. Pačiam Redaktoriui teko priešatostoginėmis dienomis būti Šiauliuose ir buvo išaiškinti visi šie kilę nesusipratimai. Pasirodo, tenai vienos ir kitos gimnazijos literatuose kurį laiką yra buvę nesutarimų ir todėl kiekvieną kartą būdavo stengiamasi savaip aiškinti, paskleisti kalbų. Panašiu būdu buvo, žinoma, suklaidinti ir rašiusieji. Nors Redakcija tų korespondencijų ištisai nedėjo, tačiau paduotoji pagrindinė mintis kai ką ir suerzino. Tuo, žinoma, korespondentai turėtų pasimokyti ir rašyti tiktai savo pačių patikrintas žinias.

ŠVĖKŠNA

Manau, jau buvote suspėję pastebėti, kad Švėkšna ilgoką laikotarpį nesirodė *Ateities* puslapiuose. O gal jos balso jau ir pasiilgote? Hm... Na, vis tik nesistebėčiau, nes tai visiškai naturalus dalykas. Aš gi čia norėčiau nedaug užsiminti apie tą tašką, apie kurį sukasi staigus VII-sios kl. padidėjimas, kurs įvyko po Kalėdų atostogų. Būtent, atvažiavo iš Mažeikių gimn. keletas buvusių skuodiškių, kurie Švėkšnoje buvo labai nuoširdžiai priimti. Pora kavalierių — buvusių skuodiškių — iš pat pirmųjų dienų ėmė rinkti čempijonatus visokiausiose sporto šakose, k. a.: stalo tenise, orasvydy, flirte ir t. t. O tuo tarpu panelės — skuodiškės labai primena vaidilutes, nes yra (nors ne visos . . .) labai „šventos". Jų dėka visoje gimnazijoje labai išpopuliarėjo Skuodo vardas, nes gavus naują *Ateities* numerį visi pirmiausiai ir bežiūri, ką skuodiškiai rašo... Tik daugeliui neaišku, kas jas su tuo Skuodu tiek riša: ar tie Katilinos (fui, baisus vardas — net plaukai šiaušiasi apie jį pagalvojus!) linkėjimai, ar dar kas nors daugiau...

Na, šiuo tarpu reiks jau ir baigti, nes pro užrasojusius „akuliorius" negaliu daugiau naujienų įžiūrėti. Kai nudžius rasa nuo „akuliorių", gal vėl pasikalbėsime. Iki, gerutės ir gerieji!

Įspėkite, kas!

TAURAGĖ

Teorija praktikoje

Visi vyresniųjų klasių mokiniai, anglų kl. mokytojos p. Petrulevičiutės paraginti, dar prieš Kalėdų atostogas parašė į užsienius laiškų nepažįstamiems lietuviams. Daugumas laiškų rašyta angliškai ir pageidauta, kad atsakymai būtų rašyti irgi angliškai. Praėjo keli mėnesiai laiko, ir štai... VII kl. mokinė *A. Gargasaitė* pirmoji gauna laiškų iš U. S. A., *E. Valiutė* taip pat iš U. S. A., *Talat-Kelpša* iš Škotijos ir daug k. Tai bent įdomumas — mūsų tautiečiai džiaugias, galį su mumis susirašinėti, nuoširdžiausiai viską išsipasakoja, sveikina mus, teiraujasi ir deda nosines net ant priebalsių.

— IV. 3. Literatų būrelis surengė Bitės G. Petkevičaitės 75 m. jubiliejaus minėjimą. Būrelio pirmininkas *P. Šimaitis* (VII kl.) paprašė *M. Žibkutę* (VII kl.) papasakoti jubiliatės gyvenimą. *P. Pocius* (VII kl.) kalbėjo apie Bitę, kaipo pirmąją žurnalistę, beletristę, pedagogę ir visuomenės veikėją moterį. Vėliau *M. Maksvytis* (VII kl.) paskaitė kelias jubiliatės raštų ištraukas. Baigiant minėjimą, pirmininkas perskaitė Bitės sveikinimą, kurį visi susirinkusieji palydėjo su ovacijomis.

Kultūra . . .

Kai visur kalba apie kultūrą, tai kalba ir pas mus. Visos mokyklos turi kultūros kambarius, turime ir mes, nors, galbūt, paskutinieji. Kultūros kambaryje bus radio garsiakalbis, galėsime žaisti šachmatais, daryti būrelių valdybų posėdžius ir, aišku, bus poilsio vietelė po pamokų. Istorijos būrelis pirmasis savo skyrius jau patalpino. Laukiam ir kitų būrelių pasirodymo poilsio vietoje.

Narūnas

TELŠIAI

— III. 28. — *„Mokinių pramogų teismai“*. „Šatrijos Raganos“ literatūros mėgėjų būrelis surengė nuo savo įsikūrimo jau tretįjį teismą. Kaltino trimis atžvilgiais: 1. turinio, 2. turinio išpildymo ir 3. publikos. Teisėjų sąstatą sudarė: p. mok. Kudirka, p. mok. Benuševičiūtė, p. mok. Ignatavičius ir mokiniai: *Lukoševičius*, VIII kl., *Juškevičiūtė*, VII kl. Kaltino: *Daukantas, Šukys* ir *Radavičius*. Gynė: *Andriuška, Kairys* ir *Jurkus*. Teismas, išklausęs abiejų šalių ginčus, turinio ir jų išpildymo atžvilgiu pramogas išteisino, bet publikos atžvilgiu pasmerkė, tačiau dar nebaudė. Tik kitą metą, kada gyvensime patogiuose naujuose rūmuose, visu griežtumu pritaikys „sankcijas“.

— IV. 3. „Šatrijos Raganos“ literatūros mėgėjų būrelio susirinkimas. *J. Augustinavičius* paskaitė referatą apie būrelio veiklą ir jo naudingumą, o paskui svečias iš Kauno mūsų būrelio parmasis pionierius, *stud. A. Žadeika* šnektelėjo porą žodžių. Iškėlė daug minčių, nurodė jaunesniųjų, bepradedančių rašyti, klaidas, ko siekia dabartinė mūsų literatūra ir kokiais keliais turi eiti jaunieji kūrėjai. Po to savo kūryba. Buvo padarytas pirmasis bandymas: visai svetimiems duoti paskaityti kieno nors eilėraščius. Susirinkimas nežino, kieno eilėraščius ar noveles skaito. Dėl to galima susilaukti objektyvesnės kritikos. Bandyams ne kaip pavyko, ir daugumas šito metodo atsisakė.

Brolis Žemaitis

UTENA

— Iš būrelių gimnazijoj daugiausia veikimo rodo literatai, globojami lietuvių kalb. mok. K. Žievio. Jie, ypatingai pavasarėjant, pradėjo smarkiai krutėti. Lanko susirinkimus, domisi literatūra, skaito ir nagrinėja premijuotus veikalus ir t. t. Mūsų poetai ir poetės su sava kūryba taip pat neretai pasirodo. Kartais ir į kritikų „nagus“ pakliūva. Žodžiu, viskas eina kaip iš pypkės.

— Kovo 14 d. įvyko literatų susirinkimas. Recenzijas skaitė: *Zaranka* Miškinio „Varnos prie plento“. *Umbrasas* Tamulaičio „Skruzdėlytės Greitutės nuotykiai“ ir *Jameikis* Aleksandravičiaus „Intymios Giesmės“. *Neliupšis* pasirodė su savąja kūryba, po kurios susirinkimas buvo užbaigtas p. mok. Žievio baigiamuoju žodžiu.

Kovo 15 d., mergaičių gimn. mok. p-lei E. Garnytei vadovaujant, įvyko mergaičių ping-pongo tarpklasinis turnyras. Turnyro nugalėtoja išėjo šeštokė *Bakevičiutė*. Ji gavo dovanų — gražų sviedinį.

Balandžio 1 d. kun. kap. Lukošiūnas ir mok. Žievys laikė skaitybos klausimu paskaitas. Nors paskaitos buvo skaitonos tradicinėj „Aprilio pirmoj“, vis dėlto gerb. prelegentai gan įdomiai supažindino su planingos skaitybos reikšme, nurodinėdami nesistematingo skaitymo žalą. Klausytojai skirstėsi pasiryžę nebeskaityti gerų knygų. Jie nusprendė skaityti tik . . . geriausias.

Žaibas

Horacijaus minėjimas

Š. m. kovo mėn. 29 d. gimnazijos VIII-ji kl. surengė iškilmingą 2000 m. nuo didžiojo romėnų poeto Horacijaus gimimo sukaktuvių minėjimą.

Pirmoje programos dalyje *C. Šeikus* kalbėjo apie Horacijaus laikotarpį, *A.*

ŠIRDINGAI DĖKOJAME

mūsų rėmėjams p. p. Žagrakaliams Zarasuose, Redakcijos reikalams paskirusiems savo vertimų „Brigitos“ 40 egz. ir „Kristinos“ 50 egz.

„Ateities“ REDAKCIJA

Martinėnaitė apibūdino Horacijaus gyvenimą ir asmenybę ir *P. Steponavičius* kalbėjo apie Horacijaus kūrybą. Antroje minėjimo dalyje *A. Martinėnaitė* skaitė lotyniškai ir deklamavo lietuviškai odes: „Maecenas atavis . . .“ ir „Tu ne quaesieris . . .“ *O. Gureckaitė* — „Rectius vives . . .“, „Aequam memento rebus . . .“ ir „Quo, quo, scelesti . . .“. *O. Kolertaitė* deklamavo „Persicos odi, puer . . .“. *E. Lelėnas* paskaitė savo paties verstą „Lydia, die per omnis . . .“. *P. Steponavičius* verstą odę „Donec gratus eram tibi . . .“ (dviejų susipykusių jaunuolių susitaikymą) dialogo formoj deklamavo *G. Markevičiūtė* ir *E. Lelėnas*. Be to, *P. Jasūdis, I. Kaunelis, E. Lelėnas* ir *J. Merkys* gana vykusiai suvaidino vieną Horacijaus satyrą. Minėjimas baigtas ode „Exegi monumentum . . .“, kurią deklamavo *G. Markevičiūtė*. Visų odžių trumpus paaiškinimus darė *P. Sudnytė*.

Pap. Žiedas

MOKINYS PRAŠO BALSO!

Šio mažo staripsnelio autorius yra vienas Lietuvos moksleivių. Jis neminės savo gimnazijos vardo. Juk kam to reikia? Bet vis dėlto jis kalbės apie tą gimnaziją, apie jos kultūrinį gyvenimą, apie mokimio katastrofišką padėtį. Nemanykit, kad jis bijo paminėti tos gimnazijos vardo. Ne. — Jis čia kalbės apie tokius dalykus, kurie beveik visoms Lietuvos gimnazijoms yra bendri, kurie pagaliau turi būti iškelti viešumon. Tai štai kodėl jis nemini tos gimnazijos vardo.

Autorius tiki, kad jo skaitytojai nesupras klaidingai. Jis tiki, kad jo neįtarinės prisidengimu „kažkokia gaivališka skraiste“. O tokie įtarinėjimai dabar labai madoj.

Būkime atviri ir nuoširdūs!

Jūs, turbūt, visi esate matę pavasarį prasimušantį pro pilką žemę žalią diegelį. Jis skverbiasi, kyla, ir vis aukštyn, į viršų — į saulę! Pagalvokit — taip, tai žmogaus jaunystės simbolis. Gimnazijos laikas — gražiausias ir *svarbiausias žmogaus susiformavimo* laikas.

Bet irgi mes labai dažnai čionai pasijuntame alkani. Trokštame to, kas mums galėtų būti suteikta, bet labai dažnai esti numojama.

Pav., skaitykloje stovi radio. Net 12 lempų. Aha, tai kultūriniam darbui labai reikalinga. Bet . . . deja, kol kas mokiniams dar nėra progos pasiklausyti, nes radio kuo ramiausiai beveik visą laiką ilsisi po popierine dėže ir tyli. O juk kiek buvo ir būna įdomių paskaitų, literatūros vakarų, operų, kurių tikrai vertėjo ir verta pasiklausyti! Aišku, galbūt, radio daug gražiau atrodys, kai jo visai nevartosi. Bet drįstu paklausti — ar tam tas radio, ar tam mokiniai dėjo pinigus, kad nuvožtumėm apvožalą ir pasigerėtumėm — o, kaip dar blizga!

Turim literatų būrelį, iš kurio prasiveržia ir visai stiprių jėgų. Taip, pasakysit, ar tai ne kultūros rėmėjai, nešėjai? Taip tai taip, bet, ot, kas blogiausia, kad yra nešėjų ir kartais jie neša, bet atsiranda ir tokių, kurie nutraukia tą naštą ir nei patys neša nei kitam duoda, o tuo tarpu ir afišuojasi kaipo kultūringi žmonės.

Pamėgink tik bent kiek stipriau prasitarti, drąsiai pareikšti savo nuomonę, tuoj tave veriančios akys peržiūrės nuo kojų lig galvos ir paklaus: „Ar žinai, kam esi gimnazijoj?“

Arba — pamėgink pasakyti, kad St. Anglickio „Nuodėmės“ — gražus mūsų „gerbiamųjų veikėjų“ atvaizdėlis, tai tuoj tau su visokiais pridėčkais, pasiremiant D. Poška ir „lietuviškuoju“ rašytoju Šekspyru, bus įrodyta, kad ponas poetas St. Anglickis, turbūt, per nesusipratimą „keliose vietose“ „per stipriai išsireiškė“.

Na, ir laviruoja tave ant gimnazijos kultūros gyvenimo siūlo, kaip dešrą. Jei pasvirsi į kurią pusę, nukąs šmotą. Et, kartais nusispiauni ir „nebekiši“ nosies ten, kur dar „per anksti“ ją kaišioti. Taip ir prasistumi ligi aštuntosios. Ir išeini į gyvenimą be iniciatyvos, be didesnio kultūrinio išsilavinimo, o sausomis formulėmis gyvenimui gerkėls neužkiši. Jis reikalauja, kad būtum *žmogus*, kad būtum *visuomeninink*as (plačia to žodžio prasme!), kad būtum *savosios kultūros pionierius* — o tu bijai jo, bėgi nuo jo, ir tau gėda jo. Štai nūdienio gimnazisto tragedija.

Čia autorius dėl vietos stokos teiškėlė vos keletą nelygumų, o jų yra daug. Bet reikia tikėtis, kad likusius iškels kiti. O tuo nelygumų išlyginimu, nustatymu tikrojo kultūrinio gyvenimo kelio reikėtų smarkiai susirūpinti, nes iš mūsų turi išeiti žmonės, galį patarnauti ir Bažnyčiai ir Tautai, o ne kokie nors silpnadvasiai, kurie gyvena kitu protu ir neturi savito charakterio veido.

Jonas Berželis

Šachmatai

P. VAITONIS

LIETUVA — LATVIJA

Š. m. kovo mėn. 28 ir 29 d. įvyko 10-sios tarpvalstybinės Lietuvos — Latvijos šachmatų rungtynės, kurios buvo laimėtos latvių 12:8. Jie laimėjo pelnytai, nors visi žiūrovai buvo priešingos nuomonės. Juk lietuviai lošdami pirmąją dieną juodaisiais tepralošė dviejų taškų skirtumu. Baltaisiais lošiant tokią persvarą galima visuomet atgauti. Antrąją dieną lošiant baltaisiais lietuviai turėjo puikiausias padėtis, bet palengva padėtys keitėsi ir galų gale įvyko katastrofa, kurios šį kartą ir žiūrovai ir Lietuvos komandos reprezentantai nelaukė. Katastrofos priežastis žiūrovams — nesekmė, o mums — mūsų komandos lošėjų per menkas pasirengimas šioms rungtynėms, nesulyginamai mažesnis už latvių pasirengimą. Pralaimėta rungtynės, bet tik paskutiniose penkiose lentose. Vadinasi, jeigu būtų normalios tarpvalstybinės rungtynės keturiose lentose, tai mes būtume išlošę, o penkiose lentose sulošę lygiomis, nežiūrint to, kad mūsų penktoji lenta: Žilevičius nelaimingai pralošė dr. Hazenfusui abidvi partijas.

Čia dvi įdomios partijos iš šių rungtynių, kurios laimėtos mūsiškių pirmųjų lentų — Mikėno prieš Petrovą ir Vaitonio prieš Hazenfusą.

I-ji partija

Baltieji: V. Mikėnas. Juodieji: V. Petrovas.

1. e2—e4, c7—c5 2. Žg1—f3, d7—d6 3. c2—c4, e7—e5 4. Žb1—c3, Žb8—c6 5. d2—d3, f7—f5 6. g2—g3, Žg8—f6 7. Rf1—g2, Rf8—e7 8. o—o, o—o 9. Rc1—g5, Vd8—e8 10. Rg5:f6, Re7:f6 11. Žc3—d5, Rf6—d8 12. e4:f5, Rc8:f5 13. Žd5—e3, Rf5—d7 14. Žf3—d2, Ba8—b8 15. Žd2—e4, Ve8—g6 16. Že3—d5, Žc6—d4 17. f2—f4, e5:f4 18. Žd5:f4, Vg6—h6 19. Vd1—d2, Rd8—g5 20. Žd4:g5, Vh8:g5 21. Rg2—d5+, Kg8—h8 22. Rd5:b7!, Bf8—f6 23. Rb7—g2, Rd7—c6 24. Ra1—d1, Bb8—f8 25. Rg2:c6, Žd4:c6 26. Vd2—g2, Žc6—d4 27 Žf4—d5, Bf6:f1+ 28. Bd1:f1, Bf8:f1+ 29. Vg2:f1, h7—h5, 30. Žd5—f4, Vg5—g4 31. Kg1—g2, h5—h4 32. Vf1—f2, Kh8—h7 33. Vf2—e3, h4:g3 34. Ve3:g3, Vg4—d1 35. Vg3—g6+, Kh7—g8 36. Vg6—e8+, Kg8—h7 37. Ve8—h5+, Vd1:h5 38. Žf4:h5, Kh7—g6 39. Žh5—g3, Žd4—c6 40. Kg2—f2, Žc6—b4 41. Kf2—e3, Žb4:a2 42. Žg3—e4, Kg6—f5 43. Že4:d6, Kf5—g4 44. Žd6—e0, Kg0—h3 45. Že4:c5, Kh3:h2 46. Žc5—e6! ir baltieji lengvai pravedė savo centrinius pėstininkus į valdoves.

II-ji partija

Baltieji: M. Feiginas. Juodieji: P. Vaitonis.

Šioji partiji palyginus su praeita negyvos ir atsargios iš abiejų pusių taktikos partija yra įdomesnė juodųjų drąsiu rizikingu lošimu nuo pat pradžios — nuo pėstininko aukos puolimo tikslu. Ši partija yra įdomiausia viso šio susitikimo su latviais.

1. d2—d4, Žg8—f6 2. c2—c4, c7—c5 3. d4—d5, b7—b5?! 4. c4:b5. e7—e6 5. Žb1—c3, e6:d5 6. Žc3:d5, Rc8—b7 7. Žd5:f6+, Vd8:f6 8. e2—e3, d7—d5 9. Vd1—f3, Vf6—e5 10. Vf3—g3, Ve5—e6 11. Žg1—f3, Žb8—d7 12. Vg3—c7, Ba8—b8 13. Vc7—g3, g7—g6 14. Rf1—e2, Rf8—g7 15. o—o, o—o, 16. Vg3—h4, h7—h6 17. Vh4—a4, g6—g5 18. Va4—c2, Kg8—h8 19. Ba1—b1, d5—d4 20. Žf3—e1, Rb7—e4 21. Re2—d3, Re4:d3 22. Že1:d3, c5—c4 23. Žd3—e1, d4—d3 24. Vc2—a4, Ve6—d5 25. Rc1—d2, Vd5:b5 26. Va4—a3, Žd7—c5 27. Rd2—c3, Žc5—e4 28. Rc3:g7+, Kh8:g7 29. f3—f3, Vb5—c5 30. Va3:c5, Že4:c5 31. e3—e4, Bf8—d8 32. g2—g3, d3—d2 33. Že1—c2, Bb8:b2 34. Bb1:b2, d2—d1V 35. Bf1:d1, Bd8:d1+ ir baltieji pasidavė, kadangi po Bd1—d2+ ir Žc5—d3 pralošia žirgą.

Pabaltijo studentų šachmatų olimpijama Helsinky

Neseniai įvykusios Sell konferencijos metu buvo nuspręsta surengti nuolatinį Pabaltijo studentų šachmatų turnyrą, kuris šiais metais turėtų įvykti Helsinky gegužės mėn. 10—14 d. d. laikotarpy. Lietuvos studentai šiame turnyre, tur būt, nedalyvaus dėl lėšų stokos kelionės išlaidoms.

Vytė Nemunėlis, Kiškio kopūstai. Eilėraščiai vaikams. Iliustravo D. Tarabildaitė. Švietimo M-ja pripažįsta tinkama visų mokyklų knygynams. 64 psl. 2 lt.

Dabartiniu metu, kada į vaikų literatūrą pradėjo skverbtis kas gyvas plunksna rankoje ir į ją, nelyginant perdėtai patvinusi pavasario upė, sunešė daug visokio gruzdo ir šapų, tenka tikrai širdingai pasidžiaugti kiekvienu literatūriniai vertingu leidiniu mažiesiems. Tie, kurie pratinasi būti knygos draugais, mūsų didžiausiu susisielojimu, turėtų būti apdovanojami kaip tiktai tokia literatūra, kuri jų neatbaidytų, bet uždegtų spausdintojo žodžio meile ir branginimu. „Kiškio kopūstai“ šitais dviem atvejais kaip tiktai pažymėtina knyga. Vaikų literatūros darbininkus ji turėtų pamokyti, kaip tokios knygos turėtų būti rašomos, o patiems vaikams ji — turtas.

Vytė Nemunėlis „Kiškio kopūstuose“ labai daug ko nebeieškojo. Jis mėgino toliau tęsti „Drugelių“ laimėjimus, pasilikdamas tą pačią tematiką, analizuodamas mokinio išgyvenimus, skelbdamas Dievo, Tėvynės meilę, aprašydamas metų laikus ir kartu su vaikais besidžiaugdamas jų artimaisiais, draugais ir žaislais. Tačiau ir čia galėtume pažymėti keletą naujų savumų ir tai — Vytės Nemunėlio, na, žinoma, ir jo skaitytojų naudai. Tose pačiose temose autorius pasistnegė įdėti daugiau lirizmo, tuo būdu išvengdamas epiško pilkumo ir pačius eilėraščius padarydamas gyvesnius, kupinus širdies ir sielos. Jis, pav., „Rudenio lape“ neaprašinėja, o leidžia vaikui šnekėtis:

Negulėk nukritęs
Tu giliam purvyne,
Su tavim, lapeli,
Bėgsiu aš lenktynių.

O štai, debesėlis Motiejūkui nebėra vien kokia tolima būrė, bet tiktai kažkas artimas ir savas:

— Labas rytas, debesėli,
Taip aukštai aukštai nelėk,
Man krepšelį į mokyklą
Ant sparnelių panešėk.

11 psl.

Ypač didelio širdingumo autorius pasiekia ten, kur jis susitinka su vaiko širdį gaivinančiais vardais. Mamytės meilė, Dievulio garbinimas, savo tėvynės reikalai verčia Vytę Nemunėlį kalbėti iki ašarų prasmingais ir graudžiais žodžiais.

Lygiai pažymėtini nauji laimėjimai eilėraščių technikoje ir formoje. Didelis formos muzikalumas, nauji ir giliai atmintin smingantieji garsažodžiai bei refrenai padaro tai, kad eilėraštis tik perskaitytas jau skamba sąmonėje ir prašyte prašosi išmokstamas:

Bėgo lapė per tiltuką,
Susitiko Pilypuką —
Rida rida ridaduka,
Striukučiuką, mažučiuką.
Oi, Pilypai, bus blogai,
Ko ant tilto užlipai? . . .
Brašku tiltas subraškėjo,
Pilypukas sudrebėjo:
Dėjo, dėjo ridadėjo,
Į upelį nudardėjo!
Oi, Pilypai, jau blogai,
Ko nuo kojų nuklypai?

Turėdami tokius pažymėtinus laimėjimus eilėraščių turinyje ir formoje mes norime tikėti, jog šių metų vaikų literatūros premijose „Kiškio kopūstai“ pirmąjį kartą mūsų gyvenime mėgins parodyti, jog ir eilėraščiai gali būti lygiai ar net dar daugiau vertingi, negu beletristika vaikams.

K. Augas

Tarptautinių žodžių žodynas. Sudarė K. Boruta, Pr. Čepėnas ir Alb. Sirutytė-Čepėnienė, redagavo J. Žiugžda. Peržiūrėjo Prof. Vacl. Biržiška ir prof. Pr. Dovydaitis. Paaiškinta 22.000 žodžių, 1064 psl. Išleido „Sakalas“ 1936 m. Kaina 10 Lt. įrištas 12 Lt.

Nėra tos dienos, kad rimtas ir pažangus savo darbe moksleivis nesusidurtų su tarptautiniais žodžiais, kurių jau vieni dėl dažno vartojimo įgijo mūsų kalboje pilietybės teises, o kiti daugelio žmonių, dėl nesupratimo vartojami įvairia prasme. Iki šiolei ištikrųjų nebuvo pas mus jokio žodyno, kuris atsakytų į tuos būtinus klausimus, duotų tarptautiniam žodžiui vienodą prasmę ir net nebuvo ban-

doma tai padaryti, todėl nenuostabu, kad moksleiviai nenorom imasi skaityti rimtesnio turinio knygas, kur minti reikšti be tarptautinių žodžių tiesiog neįmanoma. Tokio žodyno buvo būtinas reikalas. Atliko tą darbą Sakalo bendrovė išsykio duodama ne keliasdešimt puslapių, su keliais šimtais žodžių, bet tokį žodyną kurs gali patenkinti jau ir gana didelius reikalavimus. Šis žodynas jau sugebės atsakyti į visus tarptautinius žodžius ar net posakius, kurie pasitaiko tiek laikraštijoj, tiek ir rimtuose veikaluose. Prie kiekvieno žodžio pažymima jo kilmė, iš kokios kalbos tas žodis yra kilęs, o paskui nusakoma jo reikšmės, jų dažnai būna net po kelias, tik gal nevisur išlaikyta gradacija, skirstant tų reikšmių vertingumą. Juk kiekvienas žodis turi savo pirmines ir antrines savo reikšmes. Skirstant į tai visuomet reikia atsižvelgti. Gal kai ką dar būtų galima pasakyti dėl kai kurių žodžių aiškinimo, ar pamiršimo, bet kuriam gi dabar nerasime jokio trūkumo, jeigu tik jo ieškosime. Šitas žodynas savo paskirtį atliks, jis padės praturtinti mokinio žinias, naujomis platesnėmis ir moksliškesnėmis savokomis, jis bus raktu moksleiviui į rimtus klausimus į tikrą intelektualinį pasaulį. Todėl turėtų jį su malonumu įsigyti.

Iz. Pov.

KĄ MŪSŲ RAŠYTOJAI VEIKIA

D u v a r d a i g r a n i t e.

Visų mūsų geresniųjų poetų eilėraščiai, parašyti Dariui ir Girėnui, surinkti į vieną antologiją „Du vardai granite". Įvado žodį parašė *Liudas Gira.* Dalyvauja: *Balmontas, E. Škliaras, K. Binkis, Kazys Zupka, Myk. Linkevičius, K. Inčiūra, J. Paukštelis, St. Santvaras, V. S. Gira, Zobarskas* ir k. Antologiją norima atspausti dar ligi liepos mėnesio.

M e r g a i t ė s r o m a n a s.

Stasius Būdavas, parašęs plačiai skaitomą romaną „Mokytojas Banaitis", nesumanė pailsėti, o griebėsi naujo siužeto — pavaizduoti vienuolyną pasiaukojančios mergaitės sielą, išgyvenimus ir ją mylėjusio vyro likimą. Romane pasireikš religinė įtaka ir reikšmė jaunų žmonių gyvenime. Tai bus pirmasis tokio tipo kūrinys mūsų literatūroje. Kaip galima spręsti iš St. Būdavo susirašinėjimo su „At." Redaktorium, romanas jau peršoko 600 rankraščio pusl. ir eina į galą. Galimas daiktas, kad rudenį, jau pasirodys.

A t e i n a D i e v a s.

Myk. Linkevičiaus antrasis eilėraščių rinkinys „Ateina Dievas" jau pasiekė „Sakalo" b-vę. Bet kadangi šis metas eilėraščiams leisti nelabai patogus, tai knyga pasirodys rudenį. Bus apie 80 psl. Eilėraščiai pasižymi gražia forma ir nuotaikingumu.

P a u k š t i s d v a r o s o d u o s e.

Tokiuo vardu Kazys Zupka parašė naują eiliuotą veikalą — lirinę pasaką. Nors pamatiniu motyvu čia paimta mūsų tautosaka, tačiau pasakos idėja labai atitinkanti šių dienų gyvenimą ir nudažyta tragizmu. Pasaką iliustruos P. Rauduvė. Kadangi knygą norima visai originaliai paruošti, tai, galimas daiktas, jos pasirodymas kiek ilgiau užtruks.

K a r a l a i t ė s m e i l ė s š a l y.

Mūsų bendradarbio, 1935 metų vaikų literatūros laureato Vyt. Tamulaičio naujai paruoštoji knyga vadinsis „Karalaitės meilės šaly". Rankraščius jau skaito Švietimo M-jos Knygų Tikrinimo Komisija. Taip pat jis baigia tvarkyti ir „Vytuko užrašus" — vieno išdykusio berniūkščio gyvenimo istoriją.

J a u n y s t ė p r i e t r a u k i n i o.

Daugumui moksleivių pažįstamo beletristo, kartu su kitais rašytojais aplankiusio ne vieną mūsų gimnaziją literatūriniuose vakaruose, Kazimiero Jankausko romanas „Jaunystė prie traukinio" jau spausdinamas ir netrukus pasirodys. Romanas savo jauna ir sveika dvasia, o taip pat temperamentingu stilium, reikia manyti, nestigs skaitytojų. Leidžia „Sakalas".

V a ž i u o j a m!

Taip pat dar šį sezoną tas pats „Sakalas" bandys parodyti L. Janušytės naujuosius feljetonus „Važiuojam!".

V. S. G i r a v a i k a m s.

Po nepilnai nusisekusio pastarojo savo eilėraščių rinkinio „Mergaitės ir asonansai" V. S. Gira bandys pasirodyti vaikų literatūroje viena poemėle.

Pirmieji pavasario mėnesiai dar buvo gana patogūs knygų leidimui, todėl didesnėsėse mūsų leidyklose pasirodė visa eilė naujienų.

SAKALO B-VĖ IŠLEIDO

A. V a i č i u l a i t i s, M ū s ų m a ž o j i s e s u o. 168 psl. 2 lt.

Puikusai mūsų stilistas ir mėgiamas pasakotojas jauniesiems skaitytojams davė vertingą ir įdomią knygą. Recenz. Kitam nr.

L i u d a s D o v y d ė n a s, K e l i o n ė į p i e v a s. 224 psl. 2,50 lt. Švietimo M-ja pripažįsta tinkama visų mokyklų knygynams. Iliustruota T. Kulakausko.

Knyga didele gamtos meile, atjautimu

gyvūnijos kančių ir džiaugsmų bus mėgiama mūsų jaunųjų skaitytojų ir auklės juose užuojautos jausmą. Ypač suprantama ji bus kaimo ir iš viso gamtos gyvenimą daugiau pažįstantiems.

J. Marcinkevičius, Mes ateinam. Romanas III tomas. 330 psl. 3,50 lt. Viršelis J. Virako.

Turėdami šio autoriaus visus tris didžiulius tomus, mėginsime sekančiame nr. duoti platesnę apžvalgą, nes platus romano veiksmo eigos laikotarpis komplikuoti revoliucijos reiškiniai ir sudėtingi romano žmonių išgyvenimai nesuimami į kelioliką eilučių.

Ezopo pasakos. Surinko ir lietuvių kalbon išvertė K. Vairas. Antrasis pataisytas ir perredaguotas leidimas. Švietimo M-ja pripažįsta tinkama visų mokyklų knygynams. Iliustruota. 268 psl. 3 lt.

Kadangi Ezopo pasakos mūsų tarpe vis dar tebeturi daug pamokančios ir auklėjančios reikšmės, tai jų išleidimas nauja laida bus gražus „Sakalo" b-vės pasitarnavimas. Ypač jaunuomenei galės patikti šis meniškai ir gražiai paruoštas leidimas.

Victor Hugo, Vargdieniai. III tomas. Išvertė Pr. Povilaitis. 315 psl. 3 lt.

Šiuoju tomu „Vargdieniai" bus pervirtę į antrąją pusę, nes liko tiktai du tomai.

SPAUDOS FONDAS

tuo laiku daugiau dėmesio buvo nukreipęs į vertimus ir parodė keletą gana vertingų tomų.

Besišypsanti mergaitė. Naujosios čekoslovakų literatūros antologija. Paruošė Pr. Ramutis.

Mūsų tautos santykiai su širdingaisiais čekoslovakais visada buvo bičiuliški. Buvo bandoma pasidalinti ar bent pasipažinti kultūriniais laimėjimais. Gražų gestą buvo parodžius „N. Romuva", išleisdama specialų čekoslovakų kultūrai paminėti. Šiuo metu Pr. Ramučio paruoštoji antologija mūsų visuomenei duos progos geriau pažinti jų literatūrą. Antologijoj sutinkamieji rašytojai yra vyresniosios, bet dar gyvos kartos atstovai: Fr. Šramekas, B. Benešova, K. Čapekas; J. Durychas; M. Majerova, J. Olbrachtas, V. Vančura, R. Medekas, J. Kopta, V. Martinekas, J. Knapas, J. Čepas, E. Hostovsky, K. Novy, Fr. Krelina ir J. Weivas yra šios antologijos rašytojų pavardės.

Victor Hugo, Žmogus, kuris juokiasi. IV tomas. Išvertė L. Daukša. Literatūros Panteonas. 240 psl. 2,50 lt.

Šiuo tomu romanas ir baigiamas.

Adolfas Ersas, Račinskio meilės paslaptis. 200 psl. 2 lt.

A. Kosa, Indijos karaliaus turtai. 328 psl. 3 lt.

E. Raspė, Mingauseno nuotykiai. Vertė J. Norkus. 84 psl. 1,50 lt.

Knygelė galės būti mielai skaitoma jaunųjų.

M. Ivanauskas, Moterys ir cheminis karas. 40 psl. 75 ct.

A. Spaknis, Uždrausta meilė. Romanas. 258 psl. 2,50 lt.

E. Hohendlingeriūtė, Sutemų svečias. Mūsų knygynėlis nr. 1. 32 psl.

Kauno centrinis angelaičių komitetas yra pasiryžęs išleisti visą eilę tokių patogių ir vaikams labai mielų pasisktymėlių. Per metus išeis dvi serijos (6 kn.). Abiejų serijų kaina kartu 1 lt. 20 ct. Adres.: Kun. K. Puleikis, Panerių 74, Kaunas — Vilijampolė.

St. Paulauskas, Tvirtos valios raktas. 64 psl. 80 ct.

Jaunuomenei ir priaugantiesiems ši knygelė bus lyg ir rankvedėlis, iš kurio jie galės semtis nurodymų ir patarimų saviauklai, valios ir būdo formavimui, nesgi būdo ir valios tinkamas suformavimas nulemia ir žmogaus ateitį, jo gabumus ir visą pasireiškimą žmonėse.

Gera širdis yra didžiausias turtas.

Pigusis vaikų knygynėlis nr. 1. 24 psl. 50 ct.

Kas yra „Santara". Propagandos leidinys.

Logos. Filosofijos žurnals nr. 2. Redaktorius prof. dr. Pr. Dovydaitis.

Šiame nr.: Pr: Kuraitis — Įvadas į Hegelio filosofiją ir jos pagrindų kritišką įvertinimą. A. Maceina — Ugdytojas ir ugdytinis. Pr. Dovydaitis — Šių laikų biologų pažiūros į gyvybės reiškinius. M. Reinys — Mokslo sintezės keliais.

Athenaeum. VI tomas. Redakt. Juozas Eretas. Kalbos, literatūros ir istorijos žurnalas. Leidžia V. D. U. Teol.-Filoz. fakultetas.

Turiny: P. Šležas — Ar Gediminaičiai kilę iš žemaičių. S. Sužiedėlis — Kautynės ties Šiauliais. 2. Ivinskis — Kovos bruožai dėl Žemaičių ir jų sienų. J. Tarvydas — Marija Pečkauskaitė ir Pov. Višinskis. Pr. Dovydaitis — Marijos Pečkauskaitės laiškai Prof. r. Dovydaičiui.

Gamta. Lietuvos gamtiinnkų žurnalas nr. 1.

KŪNO KULTŪRA

ST. DAUNYS

Apie sporto reikšmę kalbėti netenka. Mūsų laikais sportas vis didesnės reikšmės įgauna. Sportas ne tik smagi pramoga liuoslaikiui praleisti, bet ir būtina sąlyga sveikatai palaikyti, sustiprinti.

Sportas turi ilgą praeitį. Jau priešistorinis primityviškasis žmogus pasižymėjo dideliu vikrumu ir greitumu. Senovės graikai, spartiečiai, romėnai jau turi sportininkus garsius ir mūsų laikais. Kas gi nežino apie Maratono bėgimą, kurį laimėjo paprastas senovės kareivis, kurį bėgti nedaug kas pralenkia ir šiandien.

Lietuvoje sportas pradėjo plėtotis tik po didžiojo karo, kai galutinai žlugo Rusijos imperija ir Lietuva atgavo laisvę. Anuo laiku, kol vergavome Rusijos caro sostui, mums nė pagalvoti apie kūno kultūrą nebuvo leista. Tačiau nemaža dalis lietuvių išeivių jau sportavo.

Lietuviškojo sporto pradžia bus Amerikoje, toj didžios laisvės šaly, kur pabėgę nuo caro žandarų persekiojimų prieglobsty rado daug lietuvių. Ten jie tvėrėsi į įvairias organizacijas, steigė sporto būrelius ir nevaržomai rungtyniavo su visais kitais sportininkais. Todėl nenuostabu, kad Amerikos lietuviai sportininkai mūsų sportininkus pralenkia.

Lietuvoje, kai jau atgavome laisvę, sportas nebuvo pamirštas. Vienu iš pirmųjų sporto pionierių buvo ir tragiškai žuvęs transatlantinis lakūnas kap. Darius.

Dabar sportą kultivuoja visos organizacijos, sporto programa įvesta į visas mokyklas. Kaune pastatyta gražiausi visam Pabalty Kūno Kultūros Rūmai, baigimas įrengti moderniškiausias stadijonas, sporto reikalams išleidžiamos didelės sumos pinigų. Neatsilieka ir provincija. Visuose apskričių miestuose ir didesniuose miesteliuose jaunuomenė grūdinosi sportuodama.

Tačiau yra ir to, ko neturėtų būti. Kai kas sportą pradėjo laikyti dievaičiu, kai sportas iš paskirties yra tik gera priemonė sveikatai ir kūno grožiui palaikyti, išvystyti. Yra ir daugiau negerumų, tačiau į jos kažkodėl nekreipiama dėmesio, lyg jų nebūtų.

Tradicinis pavasarinis futbolo turnyras

Kiekvieną pavasarį, prieš prasidedant pirmenybių rungtynėms, visos aukštosios lygos komendos pasirodo tradiciniame pavasario turnyre. Šį pavasarį turnyre dalyvovo be 6 aukštosios lygos komandų ir 2 iš A kl. Turnyro nugalėtoju išėjo LFLS komanda, finale nugalėjusi Š Š Kovą sensacingu rezultatu net 6:0.

Prasidėjo futbolo pirmenybės

Balandžio 25 d. prasidėjo Lietuvos aukštosios lygos futbolo komandų pirmenybės. Iš Kauno pirmenybėse dalyvauja Š Š Kovas, LGSF, Tauras, LFLS, ŠMSK, JSO ir iš Klaipėdos KSS ir Šaulys.

Pirmosios pirmenybių rungtynės įvyko tarp JSO — ŠMSK. Po neįdomios kovos rungtynės baigėsi 1:0 JSO laimėjimu. Balandžio 26 d. Kaune žaidė Klaipėdos KSS su Š Š Kovu. Didelėj kovoj Š Š Kovas išėjo laimėtoju, įveikdamas KSS 4:1. Tą pat dieną Klaipėdoje vietos komanda Šaulys susitiko su Kauno LFLS komanda, šio pavasario turnyro nugalėtoju. Rungtynes vargais negalais laimėjo LFLS 3:2.

Svarbesnės futbolo rungtynės šį pavasarį

Jau gegužės 2—3 d. LGSF parsikviečia Latvijos futbolo meisterį RFK. Gegužės 21 d. Kaune įvyks tarptautinės futbolo rungtynės Kaunas-Klaipėda. Birželio 1 d. Š Š Kovas pasikviečia kurią nors iš Vakarų Europos futbolo komandą. Birželio 7, 8 d. Lietuvos rinktinė žaidžia su Čekoslovakų SK Pristejov. Birželio 14 d. Kaune bus pirmos tarpvalstybinės rungtynės Lietuva-Latvija, o birželio 20 d. tarpmiestinės Kaunas-Sofija. Per šias rungtynes bus atidarytas moderniškiausias visame Pabalty valstybinis stadijonas. Birželio 30 pirmos tarpvalstybinės rungtynės su Estija, o liepos 2 d. Klaipėdoje Klaipėda-Ta-

Iš lengvosios atletikos

Lengvosios atletikos varžybos dar neprasidėjo, tik įvyko bėgimas per Kauno miestą ir lauko bėgimai. Abejuose bėgimuose pirmą vietą laimėjo žinomas ilgų distancijų bėgikas Šimanas (LDS). Antrą vietą per abu bėgimus lengvai laimėjo žinomas LGSF bėgikas A. Vietrinas.

LAIŠKAI AŠTUNTOKĖMS IR SEPTINTOKĖMS

Brangiosios draugės!

Gal galvojate ir bandote atspėti, kas Jums šį laišką siunčia? Gerai žinome, kad nepasiseks Jums atspėti, todėl pačios pasisakome, kas mes per vienos. Esame moksleivės taip, kaip ir Jūs, tik gyvenančios šioj pusėj plataus Atlantiko. Gyvename didžiuliame Chicagos mieste ir lankome garbingą Lietuvių Šv. Kazimiero Akademiją.

Mes labai didžiuojamės, kad lankome šią įstaigą, kurią veda mūsų mylimos Sesutės Kazimierietės, jos mūsų širdyse skiepija tėvynės meilę, moko mus lietuvių kalbos (o čia tai vargo užtektinai, nes mūs lietuviai pripratę angliškai malti). Žodžiu sakant, deda visas pastangas, kad išauklėtų mus tikromis lietuvaitėmis. Mes jų neapvilsime.

Šiemet mūsų įstaiga mini sidabro jubiliejų. Iškilmės tam paminėjimui buvo labai įspūdingos. Sekmadienį vasario 23 d. Prasidėjo pontifikalėmis Šv. Mišiomis, kurias laikė Jo Malonybė Prelatas M. Krušas. Šias mišias turėjo laikyti J. E. Vyskupas Matulionis, bet atvažiavęs į Chicagą sunkiai susirgo. Labai apgailestavome, nes Jam neteko dalyvuti visose rengiamose iškilmėse. Laike Šv. Mišių buvo susirinkusios alumnietės (tos, kurios baigė čią Akademiją) pagerbti šavo Alma Mater ir padėkoti Dievui už visas malones, suteiktas per tuos praėjusius metus. Vakare 7,30 buvo bankietas su programa. Akademikės suvaidino „Vaidilos Suraminimas". Šis veikalas visuose padarė gilaus įspūdžio. Turinio nepajėgsime taip vaizdžiai aprašyti, kaip suvaidinome. Apima tai nutautusią amerikietę lietuvaitę, kuri gėdinasi savo kalbos, keičia savo pavardę ir sakosi jai nerūpinti jos tėvynė, nes tai ne jos, o tik jos tėvų. Tačiau visos kitos bando ją įtikinti, kad priklauso garbingos, senos lietuvių tautos, dainuoja liaudies daineles, deklamuoja eilėraščius ir gyvieji paveikslai rodo Lietuvos garbingą praeitį. Įspūdingiausias vaizdas, Vytautas kalėjime. Galutinai, ši išgama apsigailėstauja savo kaltę ir žada pasilikti tikra lietuvaite. Akademijų orkestras akomponavo visoms dainelėms ir šokiams. Čia vėl garbė mūsų Seselėms, kad sugebėjo sustatyti veikalą, kuris buvo panašus į operą. Publikos tiek daug prisirinko, kad jokiu būdu negalima buvo sutalpinti didžiulėje Akademijos salėje. Turėjome kartoti dar du vakaru. Koplyčia, salė ir Akademija buvo išpuošta sidabro vainikais.

Norėtume Jums dar daug kitų dalykų aprašyti, bet laiko nebėr, o antra, nežinom, ar Jums įdomu.

Šia proga norime Jus pasveikinti su Garbinga Kristaus Prisikėlimo Švente. Lai Brangusis Išganytojas laimina kiekvieną Jūsų darbą, lai teikia gausias malones ir laiko sveikas ir linksmutes.

Jūsų draugės lietuvaitės Šv. Kazimiero Akademijos Juniorietės. E. Nausėdaitė (Raštininkė)

St. Casimier Academy

Chicago, Ill.

1936. III. 13.

Brangios Gimnazistės!

Mes galime įsivaizduoti, kaip Jūs nustebsite skaitydamos šį laišką. Gal kyla Jumyse mintys: Kas rašo? Iš kur? Kodėl? Ką rašo? ir panašiai. Mes rodos girdime Jūsų išsireiškimus, tačiau neatspėsite be mūsų pagelbos.

Esame lietuvaitės, gyvename Amerikoje, Chicagos mieste. Taip pat esame moksleivės, Sophomorietės, lankome Šv. Kazimiero Akademiją.

Kadangi artinas džiaugsminga Velykų šventė, mes norime išreikšti mūsų nuoširdžius linkėjimus. Tegul prisikėlęs Viešpats Jus laimina ir Jums malonės teikia.

Su šia mintimi tariame sudiev mūsų nepažįstamoms draugėms Lietuvoj.

Jūsų draugės Sophomorietės. B. Šalnaitė — raštininkė.

St. Casimier Academy

Chicago, Ill.

1936 m. kovo 10 dien.

REDAKTORIUS IR LEIDĖJAS PROF. DR. PR. DOVYDAITIS

REDAKTORIUS ATSAKO

Dėl vietos stokos visiems viršelio III psl. negalėjau atsakyti. Ir „Kreiv. šyps." dėl to nebuvo.

Nemuno bangai. Bandykite 3 nr. nurodytu būdu rašyti, nes užsipuolimas gal bus be reikalo. Ir, be to, man rodos, pedagogai reikalą turi sutvarkyti.

Cinkuotam vyrui. Kadangi apie rekolekcijas įdedame bendrą atsiliepimą, tai korespondencijose skyrium nebeminim. O be Sveiko korespondencijos kaip ir nieko nepalieka. Kitam kartui parašyk apie mokyklos darbus, mokinių nuotaiką ir p.

Nariui. Manome, jog tokiems „tipams" ir to pakaks, ką įdėjome. Stenkitės rašyti korespondencijų sulig mūsų paduodamais šiame nr. pageidavimais.

Linkuvos korespondentui Šiluviui. Tą vietą, kur užsiminei „J. Liet." korespondentą nubraukėm, nes jau iš seniau visi žino, kaip tas vargšas linkuvis susikompromitavo literatus bepuldamas.

Pavasariui (Raseiniuose). Kadangi mūsų nuolatinis korespondentas Gytautas visas tas žinias surašė, tai Paties korespondencija nebepasinaudojom. Rašyk kokių nors klasių charakteristikų ar ko į „Kreivas šypsenas".

Meldų Meldūnui. Kadangi jau net taip du korespondentai buvo parašę, tai Sveiko darbu nepasinaudojom. Mėgink ką nors „Kreivom šypsenom".

Cicero. Per vėlai gavome.

Paželsvių Vytukui. Vėlai atsiuntei. „Kreiv. šypsenoms" daugiau juoko, gyvumo, na, galima ir špilkų, jei yra tikros progos.

A. L. P. Šiaul. Reikia laiku siųsti, kada nuskirta.

Chapusčiui. Dovanok, kad taip ilgai mano laiško nesulauki. Grįžęs iš Latvijos pabrėšiu.

M. J. Taškui. Už blaškymąsi tektų patį barti, kaip ir „At. Sp." kad barė. Tačiau kartu tenka ir pažanga pasidžiaugti. „Mano mergiotei" pataisius galima bus dėti (kitam nr.). Kituose jausti šalčio. Ir paprastame laiške taip būtų galima parašyti. Mėgink kantriai padirbėti, labiau apdailinti. Gal tada rezultatai bus geresni! „Pavasario suktinis" labi ištęstas. Kartojas ir kartojas tas pats.

Saulės karalaitės autor. Forma beveik gera, bet kad „Intymių giesmių" ir „Balso žemei" įtakos jau per daug. Bet dėl to nusiminti neverta. Įtaka atsikratyti galima.

Kibirkščiai. Nusistebėjau gera technika, bet per siaura mintis ir pirmojo posmo dvi paskutiniosios eilutės pagadina. Jau ten per proziška. Atnešk daugiau, o, tikrai tikiu, bus spausdintinų. Linkiu pasisekimo.

Mar. Kuzmick. Dar daugoka banalumo ir stinga laisvo kalbėjimo būdo. Formos varžtai jaučiami.

Uurz. Vaikams rašyk!

Alf. Vaznoniui. „Upelį ir našlaitį" atiduodu „At. Spind.". Formą valdai, bet „Gyvenimas" savo idėja netinkamas. Lauksim naujų.

K. Lapui. Šiame nr. Pačiam leidom pasilsėti, nesgi ir taip dažnai spaudžiam. Visgi Kossu Pačiam pavojingas!

B. Girui. Gaila, kad Paties vis dar negaliu atspausti. Šie jau geri būtų, bet, ot, tie mažybiniai žodeliai viską pagadina. Reikėjo rašant dar minutę-kitą pasėdėti ir gal jau būtų buvę gerai. Mėginsiu aš pats taisyti, jei bus laiko, bet ir Pats jau pratinkis taisyti! Beje, mano adresas Aukštaičių 15, o ne Žemaičių, todėl pavėluotai gavau, na, ir pas Jus nenuvažiavau.

Ežiui. Nu, matai, broli, — visai kas kita dabar. „Pavasariškai" jau ir geras, tik per daug romantiškas. Tas su galulauke geriausias, bet tiktai kam leidies į smulkmenas (jei jau juodalksnio atsišliejo, tai būtinai aprašai ir koks tas juodalksnis. Nereikia taip smulkintis, nereikia visko kimšti eilėraštin, nelygiant maišan, kas po rankom pasipainioja. Matyt, mažokai skaitai kitų autorių, ar nelabai gilinies. Kiti silpnesni. Dar bandyk atsiųsti, juk tas daug nekainuoja.

Šiluviui. Nebus kitiem suprantama, kas ta „Kipė" ir p. Todėl sunku ir panaudoti. Reikia „Kreiv. šyps." taip sąmojingai rašyti, kad ir kitus juokas ar ironija pagautų.

Gėlei („Aušros" mergaič. gimn.). Kadangi tokį konkursą ne mes, o „Jaun. Lietuva" skelbė, tai jų Redakcijai draugės rašinį ir atidaviau.

P. Rimavičiui. Nereikia imtis nepažįstamo ir svetimo gyvenimo, nes susiduriama su tomis aplinkybėmis, kurios autoriui pasidaro neaiškios ir jį supančioja. Ir jei tuo pačiu puikiu stiliumi būtum vaizdavęs sau pažįstamesnį gyvenimą, tikiu, būtum pasiekęs gražių rezultatų. Mėgink.

Jadsi-šuna. Draugo novelėje nesirūpinta gyvenimiškumu, bet tiktai idėja, kuri, nepagrįsta išgyvenimu, palieka tiktai įkalbinėjimas — moralizavimas.

J. Svajuliui. Labai ištęsi: Be to, vidinius išgyvenimus neanalizuoji, neini į juos, o pasistengi tiktai reikšti žodžiais. Juk jeigu žmogus kenčia ar iš viso ką išgyvena, tai nebūtinai tiktai pasako, kad, ot, nesupranta jo ar ką. Ne. Jo viduje tada verda visai atskiras gyvenimas.

Aretino. Per vėlai gavome sveiko mintinį, tat. suprantama, ne nepasinaudosime, nes pasens 4 nr-iui.

DIDELIS PALENGVINIMAS

privačiai besimokantiems. Išleistas

Mašioto plokštumos trigonometrijos uždavinyno (III leid.)

UŽDAVINIŲ SPRENDIMAS-RAKTAS

Reikalaukite visuose knygynuose arba pas leidėją,

Kaunas, Vasario 16 d. g-vė 2 nr.

III-as aukštas, 3 but. 20 kamb. Tel. 3727.

„SAKALO" NAUJAUSIOS KNYGOS

SAKALAS vėl išleido daug naujų vertingų knygų:

1. **Vytė Nemunėlis, KIŠKIO KOPŪSTAI.** Eilėraščiai vaikams. Didelio formato. Tikrai meniškai iliustravo D. Tarabildaitė. Kaina Lt. 2,—.

2. **A. Vaičiulaitis, MŪSŲ MAŽOJI SESUO.** Apysaka mažiems ir dideliems. Gražiai meniškai iliustruota jaunos dail. M. Katiliūtės. Kaina Lt. 2,—.

3. **Karolė Pažėraitė, NUSIDĖJĖLĖ.** Romanas iš Didž. Karo tremtinių gyvenimo. Iliustruota dail. P. Verbickio medžio raižiniais. Kaina Lt. 3,—.

4. **L. Dovydėnas, KELIONĖ Į PIEVAS.** Novelės vaikams ir jaunimui. Gražiai meniškai iliustruota dail. Kulakausko. Kaina Lt. 2,50.

5. **Karolio Vairo vert. EZOPO PASAKOS. II** leidimas, L. Giros redaguotos. Dalį iliustracijų darė Graf. E. Totlebenaitė, dalis paimta iš I leid. Kaina Lt. 3,—.

Visos penkios knygos **Švietimo Ministerijos** pripažintos tinkamos mokyklų ir jaunimo knygynams.

Taip pat jau **SAKALO** išleisti ir šie literatūros veikalai:

6. **Victor Hugo, VARGDIENIAI.** III tomas, verstas Pr. Povilaičio. Kaina Lt. 3,—.

7. **J. Marcinkevičiaus, MES ATEINAM.** Epochinio romano III tomas. Vokiečių okupacija Lietuvoje. Lt. 3,—.

8. **K. Inčiūros, TRYS TALISMANAI.** Trijų dalių misterija pasaka. Kaina Lt. 1,50.

Knygos gaunamos visuose knygynuose ir **SAKALO** b-vėje, **Kaunas, Kęstučio g. 36.**

DIDŽIAUSIA NAUJIENA VISOMS ŠEIMININKĖMS

„SAKALO" B-vė jau išleido garsiąją E. MALACHOVIEC kulinarijos knygą

DIDŽIOJI VIRĖJA

Praktiškas vadovėlis šeimininkėms.

Spaudai paruošė ir mūsų sąlygoms pritaikė kulinarijos žinovė V. Varnienė.

Knygoje yra 3242 įvairiausi receptai.

Knygos yra 792 pusl., jos kaina Lt. 12,— neįrišta ir Lt. 15,— įrišta gerais granatolio viršais.

Šio n-rio kaina Lt. 1,50